

A Magyar Juh- és Kecsketenyésztő Szövetség kecskefajtákra vonatkozó tenyésztési programja

1. Ellátási terület

A Magyar Juh- és Kecsketenyésztő Szövetség (továbbiakban: a Szövetség) az érvényben lévő állattenyésztésről szóló jogszabályok alapján minden olyan elismert vagy elismerésre bejelentett kecskefajta törzskönyvezésével, tenyésztési munkájának szervezésével foglalkozik, amelyet a Szövetség tenyésztési programjába befogad, és amelynek tenyésztői a Szövetség rendes tagjai (továbbiakban: a tag), akik a Szövetség szabályzatait, határozatait magukra nézve kötelezőnek tekintik.

A Szövetség a tenyésztési programjában szereplő fajták tenyésztési munkájának szervezését országos és európai uniós hatáskörrel végzi.

A Szövetség biztosítja, hogy tagjai az érvényben lévő vonatkozó jogszabályoknak megfelelő tenyészállatokat állítsanak elő a hazai és külföldi igények kielégítésére.

2018. június 20.

2. A Szövetség tenyésztési programjában szereplő fajták

A különböző kecskefajták tenyésztésének kérdéseivel a Szövetségen belül a Tenyésztők Tanácsa foglalkozik.

A Szövetség a következő elismert illetve elismerésre bejelentett fajtákról vezet törzskönyvet:

Alpesi
Anglo-núbiai
Szánentáli
Murcia-granadai
Búr
Magyar parlagi

Az egyes kecskefajták fajtaleírását, a bakok „A”, az anyakecskék „A” és „B” törzskönyvbe kerülésének feltételeit és a törzskönyvezési adatfelvételezés rendjét a tenyésztési program 1. és 2. melléklete tartalmazza. A teljesítményvizsgálatok előírásait a 3. melléklet (Teljesítményvizsgálati szabályzat) tartalmazza.

3. A Szövetség tenyésztési tevékenységének alapelvei

3.1. A tenyészcél a nemesítési munka legfőbb meghatározója.

A gazdaságos termelés és a piacképes termékelőállítás elérése érdekében magas tenyészértékű, a gazdaságilag fontos tulajdonságokat nagy biztonsággal átörökítő tenyészállatokat kell biztosítani a köztenyésztés számára.

A Szövetség tenyésztési célja az ennek megfelelő minőségű tenyészállatok előállítása, a fajtatiszta állományok genetikai képességének fenntartása és javítása.

Az egyes fajták eltérő gazdasági jelentőségű tulajdonságokkal rendelkeznek, különbözőek az előállított termékek és azok minősége. Az egyes fajtákban ezek a tulajdonságok másképpen rögzültek, az egyes értékmérő tulajdonságok közötti kapcsolat is fajtánként eltérő. Ennek megfelelően eltérő az alkalmazott tenyésztési módszer, vagy ha a módszer lényegében azonos is, különböző eljárásokat és paramétereket használnak a tenyész kiválasztásban. Az egyes fajtákra vonatkozó konkrét tenyészcél a fajtaleírásokban szerepel.

3.2. Tenyésztési módszerek

3.2.1. Fajtatiszta tenyésztés

A Szövetség alapvető tenyésztési módszere, a fajtatiszta állományok termelési tulajdonságainak javítását szolgálja, az egyes populációk fajtára jellemző tulajdonságainak megőrzése és javítása érdekében. A fajtatiszta tenyésztés nemcsak a fajtafenntartást, hanem az árutermelő állományok apai és anyai populációinak előállítását is szolgálja.

Az egyes fajták törzskönyvébe csak a fajtaleírásnak megfelelő, a fajtára előírt törzskönyvbe kerülési feltételeket teljesítő egyedek kerülhetnek, és tenyészállat előállításra csak a fajta "A" törzskönyvében szereplő, azaz két generációban ismert származású, fajtatiszta apaállatok használhatók fel.

Tenyésztési szempontból fajtatiszta egyednek tekintjük azt az állatot, amely:

- ugyanazon fajta törzskönyvében szereplő fajtatiszta egyedeinek utóda és
- amelynek gényhányada az adott fajtában legalább 93,75%.

Mindamellettt a fajtatiszta tenyészetekben is végezhető keresztezés a tenyésztési programban meghatározott keretek között.

3.2.1.1. Külföldi fajtákkal történő génimmigráció

Az *alpesi*, az *anglo-núbiai*, a *szánentáli* fajtákban a hazai tenyészállomány genetikai képességének javítása külföldi – eltérő elnevezésű – fajtákkal történő génimmigráció keretében is megvalósulhat.

Az *alpesi* fajta tenyésztésében, nemesítésében az *alpesi* fajtán kívül az *Oberhasli Brienzerziege* és a *Gemsfarbige Gebirgsziege* fajtákhoz tartozó tenyészállatok, illetve azok embriója és spermája vehetnek részt.

Az *anglo-núbiai* fajta tenyésztésében a világ bármely *núbiai* és *anglo-núbiai* tenyészetéből származó tenyészállatok, illetve azok embriója és spermája vehetnek részt.

A *szánentáli* fajta tenyésztésében, nemesítésében a *szánentáli* fajtán kívül a *német nemesített fehér* (*Weißer Deutsche Edelziege*), a *holland fehér* (*Melkgeit/Wit*), a *szlovák fehér* és a *cseh fehér* fajtákhoz tartozó tenyészállatok, illetve azok embriója és spermája vehetnek részt.

A génimmigrátor fajta származási országának törzskönyvében szereplő, származási igazolással rendelkező egyed bekerülhet az *alpesi*, a *szánentáli*, illetve az *anglo-núbiai* fajta „A” törzskönyvébe, amennyiben megfelel a Tenyésztési Program 2. melléklete szerinti fajtaleírásnak, illetve a Magyarországon mért adatai az „A” törzskönyvbe kerülési feltételeknek.

Az immigráció során egyenértékűnek tekintjük a tenyészállat-, embrió- és spermaimportot.

3.2.2. Keresztezés

3.2.2.1. Cseppvér keresztezés

Egy fajta valamely tulajdonságának javítása céljából végzett keresztezés a javítandó tulajdonságban kiváló más fajtával úgy, hogy a saját fajtaleírásának továbbra is megfeleljen. A Szövetség fajtatiszta tenyésztési programja a cseppvér keresztezést elfogadja a következő feltételek mellett.

A keresztezésből származó nőivarú F₁ állatok a törzskönyvből kikerülnek a törzskönyvi ellenőrzött állományba. A visszakeresztezés után a nőivarú egyedek visszakerülhetnek a fajta "B" törzskönyvébe, ha a fajtára előírt törzskönyvbe kerülési feltételeket teljesítik és a küllemi bírálat alkalmával az egyedek a fajtaleírásnak megfelelnek.

A cseppvér keresztezést végző tenyészetek a Tenyésztők Tanácsának jóváhagyása alapján, a Tanács által engedélyezett időszakban született, apaállat minősítéssel rendelkező R₁ bakokat árutermelésre értékesíthetik.

3.2.2.2. Fajtaátalakító keresztezés

Lehetővé teszi egy fajta átalakítását egy nagyobb termelőképeséggel rendelkező fajtával, a kialakítandó fajtával történő átkeresztezésével. A fajtaátalakító keresztezés során a kialakítandó fajta "B" törzskönyvébe kerül az a nőivarú egyed, amelynek génhányada a 75%-ot eléri és teljesíti a fajtaleírás követelményeit.

A fajtaátalakító keresztezést végző tenyészetek a Tenyésztők Tanácsának jóváhagyása alapján, a Tanács által engedélyezett időszakban született, apaállat minősítéssel rendelkező R₁ bakokat árutermelésre értékesíthetik.

3.3. Az alkalmazott szelekciós eljárások

A tenyészkiválasztás az állatok saját teljesítménye és az ősök, oldalági rokonok, utódok teljesítménye alapján történik a tenyészcél figyelembevételével.

A törzskönyvbe kerülés alapvető feltétele, hogy az egyedek a fajtaleírásban meghatározott minimum paramétereket teljesítsék, vagyis a független szelekciós határok módszerét alkalmazzuk minden fajta esetében.

Emellett a gazdaságilag fontos tulajdonságokban a gazdasági súly figyelembevételével indexeket képzünk, amely lehetővé teszi az állomány egyedeinek rangsorolását és a tenyészállatok kiválasztását.

A teljesítményvizsgálatok teszik lehetővé az állatok tenyészértékének becslését. A sajátteljesítmény-vizsgálatok az egyedek termelőképességéről adnak képet, az ivadékvizsgálatok nagyobb utódszám esetén nyújtják a legmegbízhatóbb információt az örökítőképességről, így az apaállatok tenyészértékbecslésében van nagy szerepük.

A Szövetség tenyésztési programja a következő teljesítményvizsgálatokat és index számításokat alkalmazza:

3.3.1. Sajátteljesítmény-vizsgálatok

3.3.1.1. Anyakecskék szaporasági teljesítménye

3.3.1.2. Gidakori testsúly

3.3.1.3. Növendékkori testsúly

3.3.1.4. Éves és kifejlettkori testsúly

3.3.1.5. Tejtermelési sajátteljesítmény-vizsgálat

3.3.1.6. Küllemi bírálat

3.3.2. Ivadékteljesítmény-vizsgálatok

3.3.2.1. Központos ivadék-teljesítményvizsgálat hústermelőképességre (KIV)

3.3.2.2. Üzemi ivadék teljesítményvizsgálat hústermelőképességre (ÜITV)

3.3.2.3. Üzemi ivadék teljesítményvizsgálat tejtermelő-képességre (TIV)

3.3.3. Indexképzés: összevont tenyészérték

A teljesítményvizsgálatokat és a tenyészértékbecslést a teljesítményvizsgálati szabályzat (3. melléklet) szerint kell végezni.

3.4. A tenyésztés szabályozása, a Szövetség és a tenyésztő feladatai és felelősségi körei

A tenyésztési év minden év január 1-étől december 31-ig tart.

A Szövetség minden munkatársának kötelessége a tagokat az általuk választott fajta tenyésztési programjának végrehajtásában támogatni.

3.4.1. Az Elnökség feladata és kötelessége

- Az Elnökség az ügyvezetés illetve a Tenyésztők Tanácsa javaslatára állandó és eseti bizottságokat, illetve szakbizottságokat hozhat létre;
- szabálytalanságok tapasztalása esetén a tenyésztésvezető javaslata alapján az Elnökség dönt a tenyésztő törzskönyvezési munkájának felfüggesztéséről, és a soron következő Küldöttközgyűlés elé terjesztheti a tenyésztő tagsági viszonyának kizárással történő megszüntetését;
- meghatározza a szakszerű apaállathasználat szabályait.

3.4.2. A Tenyésztők Tanácsa feladata és kötelessége

- meghatározza a tenyésztés elveit és fő irányait;
- véleményezi a tenyésztési program módosítási javaslatokat;
- javaslatot tesz állandó és eseti bizottságok, illetve szakbizottságok létrehozására;
- időszakonként szakértők bevonásával felülvizsgálja és jóváhagyja a teljesítményvizsgálati szabályzatot;
- előzetes kérelem* alapján engedélyezi a fajtaátalakító és a cseppvér keresztezések esetén az R₁ bakok forgalmazását;
- felkér tenyésztőket, hogy közreműködjenek a küllemi bírálatok szakszerű végzésében;
- a nukleusz tenyészetek kijelölést jóváhagyja illetve a nukleusz tenyészeti címet visszavonhatja;
- a Küldöttközgyűlések közötti időszakban a tenyésztési kérdésekben döntéseket hoz, állásfoglalásokat készít, amelyekről az Elnökséget és a Küldöttközgyűlést tájékoztatja.

* A kérelemnek tartalmaznia kell a tenyészet(ek) megnevezését, a keresztezési programba vont fajták nőivarú állományának nagyságát, a keresztezési program végrehajtásának várható időtartamát és az előállított keresztezett tenyészállatok tervezett számát.

3.4.3. A tenyésztésvezető felelőssége és kötelessége

- A tenyésztésvezető a tenyésztési program végrehajtásának fő felelőse;
- felelős a tenyésztők számára fontos információk gyors elterjesztéséért, a származási okmányok kiállításáért és a koordinációs tevékenységért;
- ha a tenyésztési programmal ellentétes események történnek, a Szövetség tenyésztésvezetője köteles erre felhívni a tenyésztő figyelmét. Amennyiben a tenyésztő ennek ellenére a tenyésztési programmal ellentétes tevékenységet végez, úgy a Szövetség Elnökségének köteles javasolni az adott tenyészetben a törzskönyvezési munkavégzés felfüggesztését;
- kijelöli felvásárlásra a növendékbakokat a központi baknevelő telep(ek)re;
- intézi a tenyészállatok és szaporítóanyagok exportjával és importjával kapcsolatos ügyeket;
- a párosítási tervek elkészítésében közreműködik;
- koordinálja a származásellenőrzési vizsgálatokat.

3.4.4. A régióvezető felelőssége és kötelessége

- A régióvezető felelős a régió törzskönyvezési és teljesítményvizsgálati munkáinak koordinálásáért, értékeléséért;
- a tenyészet felülvizsgálatok szervezéséért, végrehajtásáért;
- a származásellenőrzési vizsgálatok szervezéséért, végrehajtásáért;
- a tenyésztési program betartásáért és betartatásáért;
- koordinálja, irányítja és ellenőrzi a hozzá tartozó instruktorok munkáját;
- előterjeszti a tenyésztésvezetőnek a központi apaállatnevelésre javasolt növendékbakokat a régió tenyészeteiből;
- felügyeli, ellenőrzi és szakmailag irányítja a régió területén lévő központi baknevelő telep(ek)et;
- a küllemi bírálatok során ellátja a vezető bíráló szerepét, a törzsbakokról részletes küllemi bírálatot végez;
- éves értékelést készít a tenyésztési hatóság és a Szövetség tenyészet-felülvizsgálatairól;
- segítséget nyújt a tenyésztőknek a párosítási terv elkészítésében.

3.4.5. A Szövetség instruktorainak felelőssége és kötelessége

Az instruktor felelős körzetében a tenyésztési program előírásainak betartásáért és betartatásáért. Továbbá felelős az általa felvett adatok pontosságáért, az általa végzett jelölések megfelelő és időbeni végrehajtásáért, az adatok számítógépre vitelért, a számítógépes program segítségével megvalósítható értékelések elvégzéséért.

3.4.6. A Szövetség tagjainak, tenyésztőinek joga, felelőssége és kötelessége

A tenyésztő joga, hogy a Szövetség tenyésztési programjában szereplő fajták és tenyésztési módszerek közül válasszon, ugyanakkor felelős a választott program következetes végrehajtásáért. A Szövetség tenyésztési programja által biztosított kereteken belül minden tenyésztőnek kötelessége, hogy saját tenyészetében következetes tenyésztési munkát végezzen.

A Szövetségi minden tagjának joga van tenyészállatot előállítani, amennyiben a tenyészállat az általa tenyésztett - a Szövetség tenyésztési programjába befogadott - elismert vagy elismerésre bejelentett fajta törzskönyvben szereplő egyedeitől származik. A tenyésztő felelős a származási adatok pontosságáért, a megfelelő minőségű apaállatok beállításáért, a párosítási tervek végrehajtásáért és az általa, a törzskönyvezési szabályzat és a teljesítményvizsgálati szabályzat szerint gyűjtött adatok pontosságáért. A tenyésztő kötelessége írásban értesíteni az instruktort minden egyes tenyésztési eseményről legalább 10 nappal az esemény előtt, és a tenyésztéssel, törzskönyvezéssel kapcsolatos adatszolgáltatást folyamatosan biztosítani.

A tenyésztőnek biztosítani kell a hiteles adatfelvételezéshez szükséges feltételeket és mérőeszközöket.

A tenyésztő köteles a Szövetség által szervezett törzskönyvezési és teljesítményvizsgálati képzéseken részt venni. A belépését követő teljes tenyésztési év végéig a képzés anyagából eredményes vizsgát kell tenni, majd a Szövetség által időszakonként szervezett továbbképzéseken legalább ötévente egyszer részt kell venni.

Amennyiben a tenyésztő egy teljes tenyésztési évben tenyésztői tevékenységet (termékenyítés, hárembe állítás, ismert származású utódok előállítása, teljesítményvizsgálatok végzése) a szolgáltatott adatok hiányával bizonyíthatóan nem végez, tagsági viszonya kizárással megszüntethető.

3.5. A tenyésztési munka ellenőrzése

A Szövetség *munkatársainak* kötelessége, hogy a tenyésztői munkát, az adatgyűjtést és -szolgáltatást, a tagok által elfogadott tenyésztési program megvalósulását rendszeres időközönként ellenőrizze. Az ellenőrzések, felülvizsgálatok során tapasztalt rendellenességek, hibák okait fel kell tárni és a hasonló jelenségek előfordulását megfelelő intézkedésekkel meg kell előzni.

Minden teljes tenyésztési év végén a régióvezető és az instruktor jegyzőkönyvben értékeli a tenyésztői tevékenységet és – ha szükséges – javaslatot tesz a tenyésztésvezetőnek a tagsági viszony felülvizsgálatára.

A Szövetségnek és a tagoknak kötelessége a hatóságok ellenőrzési tevékenységéhez minden segítséget és lehetőséget biztosítani.

A Szövetség számítógépes törzskönyvi adatfeldolgozást végez, és folyamatosan szolgáltatja az adatokat az Országos Állattenyésztési Adatbanknak (továbbiakban: Adatbank). Az Adatbankkal fennálló számítógépes kapcsolat lehetővé teszi a hatóságok folyamatos ellenőrző tevékenységét és ezen keresztül az adatok hitelesítését.

A származási adatok elsődleges ellenőrzése a megadott termékenyítés időpontja és az ellés időpontjának egybevetésével történik. A Szövetség a származás azonosság meghatározására döntő módszerként a DNS vizsgálatot fogadja el.

3.6. A törzskönyvi ellenőrzésben tartott állományok jelölése: A tenyészállatok tetoválásával és az érvényben lévő egységes kecske jelölési és nyilvántartási rendelet szabályai alapján történik.

3.7. A tenyészállatokkal, apaállatokkal kapcsolatos szabályok

3.7.1. Tenyészállatnak csak a törzskönyvbe került egyedek és azok utódai tekinthetők. Törzskönyvben szereplő egyednek számít az a tenyészállat is, amelyet a Szövetség elismert külföldi tenyésztési szervezet – a Tenyésztési Hatóság által hitelesített – származási igazolása (pedigree) alapján honosított.

3.7.2. Apaállatnak tekinthetők és köztenyésztésben korlátozás nélkül használhatók az "A", illetve védett őshonos fajta esetében a „B” törzskönyvbe került bakok is, valamint a "K" besorolású bakok, melyek rendelkeznek származási okmánnyal.

Tenyészállat előállításra törzsbakként csak a Szövetség nyilvántartásában szereplő, származási igazolással rendelkező "A" törzskönyvbe került bakok használhatók, illetve védett őshonos fajta esetében a „B” törzskönyvbe került apaállatok is. E bakok ezzel megkapják a Szövetségi hozzájárulást a mesterséges termékenyítési engedély kiadásához. A tenyésztési programban meghatározott esetekben a törzsbakok további használata korlátozható, letiltható.

3.7.3. A Szövetség tagjai betartják a szakszerű apaállat használat szabályait.

3.7.4. Származási okmányok kiadása

- 3.7.4.1.** Származási igazolást minden egyéves korban minősített, „A”, „B” vagy „K” törzskönyvi besorolású bak kaphat, illetve minden olyan nőivarú egyed, amely a törzskönyvi nyilvántartásban szerepel, és éves minősítő bírálata megtörtént és/vagy a 14 hónapos kort betöltötte.
- 3.7.4.2.** Törzskönyvi kivonat minden olyan apaállattá minősített bakról illetve nőivarú egyedről kiállítható, amely a törzskönyvi nyilvántartásban szerepel, de éves minősítése még nem történt meg.
- 3.7.4.3.** Első származási okmányt kizárólag az állatok tenyésztője, baknevelő telepen nevelt bakok esetén a Szövetség igényelhet.
- 3.7.4.4.** A bakok származási okmánya az apaállattá minősítést követően automatikusan kiállítódik.
- 3.7.5.** A Szövetség a felvett származási adatok ellenőrzése céljából rendszeresen végez származásellenőrzési vizsgálatokat.
- 3.7.5.1.** A tenyésztő vagy a Szövetség megbízásából végzett, a származás igazolására irányuló DNS vizsgálatok eredményét a vizsgálatra akkreditált laboratórium eredeti vizsgálati jegyzőkönyve alapján fogadja el a Szövetség.
- 3.7.5.2.** Amennyiben a származással kapcsolatban kétség merül fel, a Szövetség származásellenőrzési vizsgálatot rendelhet el.
- 3.7.5.3.** Amennyiben a tenyésztő nem járul hozzá a származásellenőrzési vizsgálat elvégzéséhez, akkor a 3.7.6.3. és a 3.8.7. szakaszban foglaltakat kell alkalmazni.
- 3.7.6.** Amennyiben a tenyésztőnél a törzskönyvi nyilvántartásban lévő anyáktól született utódok vizsgálata során:
- 3.7.6.1.** 10%-nál kisebb arányú hibás származást állapítottak meg, a hibás származású egyedek származási adatait az Adatbankból törölni kell.
- 3.7.6.2.** 10-20% közötti hibás származás esetén a vizsgált ellési ciklusban született összes nem bizonyított származású egyed származási adatait az Adatbankból törölni kell.
- 3.7.6.3.** A 20% feletti hibás származás hamis adatközlésnek minősül és ennek megfelelően a 3.8.7. szakasz szerint kell eljárni, és a származásellenőrzési vizsgálat alapján bizonyított származású egyedek kivételével a vizsgált ellési ciklusból származó összes egyed származási adatait az Adatbankból törölni kell.
- 3.7.6.4.** Az 50% feletti hibás származás a tenyésztési program szabályainak súlyos megsértését jelenti, ezért az Elnökség köteles azonnal felfüggeszteni törzskönyvezési munkát és a soron következő Küldöttközgyűlésnek javasolni a tagsági viszony kizárással történő megszüntetését, és az adott ellési ciklusból származó összes egyed származási adatait az Adatbankból törölni kell.
- 3.7.7.** A tagok törzskönyvezett állományból tenyészállatot csak származási okmánnyal és tenyészállat vásárlási jegyzőkönyvvel adnak el vagy vesznek, és a jegyzőkönyv egy példányát az értékesítést követő egy hónapon belül a területileg illetékes instruktornak átadják.

3.7.8. Az előállított tenyészállatok állategészségügyi követelményeit a tenyésztő szavatolja.

3.8. Szankciók a tenyésztési-törzskönyvezési munkák szabálytalan végzésével kapcsolatban

A tenyésztésvezető határozatban értesíti a tagot az alkalmazott szankcióról:

3.8.1. ha a tenyésztési programban rögzített adatgyűjtési és -szolgáltatási feladatot a tenyésztő nem teljesíti;

3.8.2. ha a tenyésztő hamis tenyésztési és termelési adatokat szolgáltat;

3.8.3. ha a tenyésztő által tartott tenyészállatok tartási, takarmányozási körülményei nem felelnek meg a környezet- és természetvédelmi, állatjóléti, állatvédelmi követelményeknek;

3.8.4. ha tenyészállat eladáskor a 3.7.7. bekezdés előírásait nem tartják be;

3.8.5. ha a tenyésztő nem vesz részt a Tenyésztési Program által előírt kötelező képzéseken (3.4.6);

3.8.6. ha a tenyésztő nem tartja be a központi baknevelés szabályait (3.9.8).

3.8.7. A szabálytalanságot (3.8.1.-3.8.6) elkövető tenyésztőtől

- első esetben a határozat dátumától számított egy évre,

- második esetben a határozat dátumától számított három évre

megvonásra kerül a tenyészállat forgalmazási jog. A tenyésztő ezen időszak alatt származási okmányt nem igényelhet, tenyészállatot nem értékesíthet.

A 3.7.6.3. szakasz miatt megvont tenyészállat forgalmazási jog csak akkor érvényesíthető újra – és a szankció időtartama alatt született egyedek származása csak akkor válik hitelessé – ha a tenyésztő saját költségén végzett származásellenőrzési vizsgálat eredmény 10%-nál kisebb arányú hibás származást mutat.

- harmadik esetben az Elnökség előterjesztése alapján a Küldöttközgyűlés dönt a tagsági viszony kizárással történő megszüntetéséről.

3.8.8. A tenyésztő a döntés ellen a Tenyésztők Tanácsához fellebbezhet.

3.9. A védett őshonos kecskefajta fenntartásával kapcsolatos rendelkezések

3.9.1. A védett őshonos kecskefajta (magyar parlagi) fajtaleírását, a bakok „A”, az anyakecskék „A” és „B” törzskönyvbe kerülésének feltételeit és a törzskönyvezési adatfelvételezés rendjét a tenyésztési program 1. és 2. melléklete tartalmazza.

3.9.2. Fajtaazonosság vizsgálatának módszere illetve annak igazolása

Fajtaazonosnak tekinthetők a törzskönyvi nyilvántartásba vett egyedek, törzskönyvi besorolásuktól függetlenül, ha az alábbi fajtakódot képviselik:

magyar parlagi kecske: 20

A DNS vizsgálat alapján történő fajtaazonosság megállapítás kidolgozásáig a törzskönyvi nyilvántartás képezi a fajtaazonosság bizonyítását.

A következő genotípusok a védett őshonos fajta melléktörzskönyveiben szerepelnek, törzskönyvi besorolásuktól függetlenül a fajtához tartozó egyedeknek tekintjük ezeket. A fajtakód feltüntetésével igazolás adható ki ezen egyedek számára, hogy ezek az adott fajta egyedei. (A fajtakódok technikai jellegűek, valójában nem keresztezésről van szó, hanem ismeretlen származású ősökről).

magyar parlagi kecske: 2000, 2002, 2001, 202

A Szövetség – kérésre – a fajtához tartozást a törzskönyvi nyilvántartás alapján igazolja. Az igazolás tartalmazza a védett őshonos fajta megnevezését, a tenyészet kódját, a törzskönyvi nyilvántartásban szereplő állatok ENAR azonosítóit és fajtakódjait, a tenyésztésvezető vagy az általa megbízott személy aláírását, a kiállítás dátumát és a Szövetség bélyegzőjét.

3.9.3. A nukleusz tenyészetek és állományok kijelölésének elvei

A védett őshonos fajta nukleusz állományait (tenyészeteket) a tenyésztésvezető javaslata alapján a Tenyésztők Tanácsa hagyja jóvá a következő szempontok figyelembevételével:

- **Nukleusz állományba** az „A” és „B” törzskönyvbe tartozó anyakecskék és az „a” és „b” besorolású gödölyék tartoznak.
- Kis létszámú, veszélyeztetett fajtáról lévén szó, a magyar parlagi kecske esetében a törzskönyvbe nem sorolt anyakecskék és gödölyék is a nukleusz állomány részét képezhetik.
- Azok a tenyészetek jelölhetők ki **nukleusz tenyészetnek**, amelyekben a törzskönyvezés feltételei biztosítottak, a tartási körülmények a fajta tartásának megfelelőek, az egyedek származása megbízható, vállalják az általuk tenyésztett fajta megőrzésének, fenntartásának érdekében meghozott Szövetségi intézkedések végrehajtását, és a törzskönyvi ellenőrzésben tartott nőivarú állatok legalább 75%-a nukleusz állományba tartozik.
- A nukleusz állománynak kijelölt tenyészeteket a Szövetségnek évente felül kell vizsgálnia.

A nukleusz tenyészeti címet a Tenyésztők Tanácsa visszavonhatja, amennyiben a tenyészet nem tesz eleget a fajtafenntartás követelményeinek és a tenyésztési program előírásainak.

3.9.4. A védett őshonos kecskefajta génbankja

A védett őshonos kecskefajta génbankját a törzskönyvezett kecskeállomány és a mélyhűtött szaporítóanyagok képezik.

Fel kell térképezni a genealógiai vonalakat – esetleg családokat –, és ezek fenntartásáról, meghatározott terv szerint, gondoskodni kell. A vonalak fenntartásával kapcsolatos intézkedéseket a nukleusz tenyészeteknek feltétlenül be kell tartaniuk.

A Tenyésztési Hatóság által elismert – mélyhűtött szaporítóanyagokat tartalmazó – „in vitro” génbank számára a tenyésztésvezető jelöli ki azokat az egyedeket (mindkét ivarban), amelyekről mélyhűtésre szánt szaporítóanyagot vesznek. Ezen egyedek tartói kötelesek lehetővé tenni a szaporítóanyag vételét.

3.9.5. A törzskönyvi besorolás rendje, a védett őshonos kecskefajta génkészleteinek felderítése, hasznosítása

A törzskönyvi besorolás a származás és törzskönyvbe kerülés feltételeinek teljesítése alapján történik, a törzskönyvezési szabályzat 5. pontja alapján.

Új – eddig a törzskönyvben nem szereplő – nőivarú egyedek, állományok felvétele az ismeretlen származású védett őshonos kecskékre vonatkozó 202-es fajtakóddal történhet, „E” besorolással a törzskönyvezési szabályzat 6.2.1.2. pontja szerint. Ezek utódai – a törzskönyvezési szabályzat előírásainak teljesítése esetén – bekerülhetnek a fajta „B” törzskönyvébe (a fajta melléktörzskönyvébe), és második generációs utódaik – az összes fajtára érvényes szabályok szerint – kerülhetnek csak a fajta „A” törzskönyvébe.

Indokolt esetben a fajta „B” törzskönyvébe (melléktörzskönyvbe) kerülhetnek azok a védett őshonos fajtájú bakok, melyek az „A” törzskönyvben nem szerepelnek, de amelyeket fenotípusuk és utódaik alapján javasoltak a fajta tenyésztésébe bevonni. A bakok „B” törzskönyvbe vételének szándéka esetén a törzskönyvezési szabályzat 5.2.2. pontja szerint kell eljárni.

Indokolt esetben más országokból származó egyedek felhasználhatóak a magyarországi populációk fenntartásához, genetikai variációjuk szélesítéséhez, a tenyésztésvezető előzetes írásos engedélye alapján.

3.9.6. Vonalak fenntartása, párosítási terv elkészítésének elvei, a szelekció rendje

Minden védett őshonos fajtájú kecskét tenyésztő tenyészet az instruktor közreműködésével és a régióvezető irányításával köteles évente párosítási tervet készíteni. A nukleusz tenyészetek – a Tenyésztők Tanácsa rendelkezése szerint – kötelezhetőek egyes vonalak fenntartására, azaz a vonal fenntartása érdekében végrehajtott párosítási terv megvalósítására.

A vonalak arányos fenntartása és a párosítási terv elkészítése a beltenyésztettség folyamatos figyelése mellett történjen. A Szövetség a védett őshonos fajta vonalait, illetve az egyes vonalakhoz tartozó törzsbakokat évente közzéteszi.

3.9.7. Az apaállat használat szabályai

A védett őshonos fajta esetében a Szövetség külön szabályokat nem határoz meg, a Tenyésztési Program 3.7. pontja, illetve a Törzskönyvezési Szabályzat 5.1. – 5.3. pontjai érvényesek a védett őshonos fajta esetében is.

3.9.8. A központi apaállat nevelés szabályai

A tenyészbakok felnevelése olyan központi baknevelő telepe(ke)n történhet, mely(ek) üzemeltetőjével a Szövetség szerződést köt.

A központi baknevelés célja a genetikailag legértékesebb egyedek egységes körülmények között történő felnevelése az éveskori minősítésig, a fajta fenntartása és genetikai sokszínűségének megőrzése érdekében.

A tenyésztő ellési ciklusonként köteles valamennyi „a” minősítésű gidát bemutatni az instruktornak és a régióvezetőnek. A régióvezető a tenyésztővel és az instruktossal közösen jegyzőkönyvet készít a tenyésztésvezetőnek, hogy mely egyedeket javasolják központi felnevelésre.

A tenyésztésvezető a javaslatok alapján kijelöli a gidákat a központi felnevelésre, és erről határozatban értesíti a tenyésztőt.

A tenyésztő a kijelölt egyedeket köteles a baknevelő telepre beszállítani, melyeket a Szövetség felvásárol, amennyiben megfelelnek a beszállítási feltételeknek.

Azok az „a” minősítésű gidák, amelyek nem lettek bemutatva, illetve a kijelölés ellenére nem lettek beszállítva a baktelepre, azok a későbbiekben nem minősíthetők, származási okmányt nem kaphatnak.

A központi baknevelés szabályainak be nem tartása szankciót von maga után (3.8.6.).

3.9.9. Az Adatbankba történő adatküldés módja és rendje

A védett őshonos fajta esetében ugyanúgy kell eljárni, mint minden más fajta esetében: a Szövetség instruktorai illetve központi munkatársai on-line rögzítik az adatokat a Szövetség számítógépes adatbázisába, amelyek ezzel az Adatbank részévé válnak. A Szövetség biztosítja a tenyésztési illetve más hatóságok számára az on-line hozzáférést az Adatbankhoz.

3.9.10. Tenyészállat forgalmazás, behozatal és kivitel, illetve export és import szabályai

Tenyészállat forgalmazás belföldön – a többi fajtához hasonlóan – csak tenyészállat vásárlási jegyzőkönyvvel és származási okmánnyal történhet.

Tenyészállat behozatal és kivitel, illetve export és import csak a Szövetséghez és a Tenyésztési Hatósághoz benyújtott előzetes írásos kérelem alapján, a tenyésztésvezető hozzájárulásával és a tenyésztési hatóság engedélyével történhet, a hatályos vonatkozó jogszabályok alapján. Alapelv, hogy a nukleusz egyedek csak kivételes esetben kerülhetnek külföldre.

3.9.11. A védett őshonos fajta tartási feltételei

A védett őshonos fajtájú törzskönyvezett kecskéket – in situ tartás – legelőre alapozott, extenzív tartásmódban kell tartani (nyáron legelőn tartás, télen illetve termékenyítésre történő előkészítéskor, vemhes, utódokat nevelő és tejtermelő anyakecskék esetén széna és gazdasági abrak felhasználásával). Amennyiben a tartásmód nem felel meg az extenzív tartás és az állatjóléti szabályok követelményeinek, a tenyészet nukleusz státuszát vissza kell vonni.

3.9.12. A vágóállat fajtához tartozás igazolásának rendje, igazolási mintája

A Szövetség csak a nyilvántartásában szereplő állatokról ad ki fajtához tartozásról igazolást a 3.9.2. pont szerint.

3.9.13. Tenyészetek felszámolása esetén követendő szabályok

Amennyiben a tenyésztő részben értékesíteni kívánja, vagy fel akarja számolni állományát, köteles a Szövetségnek írásban bejelenteni annak érdekében, hogy a fajta fenntartása szempontjából a legkedvezőbb értékesítést lehessen alkalmazni, és az állomány értékes egyedei megfelelő új tulajdonos kezére jussanak.

A kijelölt nukleusz állományok felszámolása tilos, az állomány részben vagy egészben csak olyan új tulajdonos(ok)nak adható el, aki(k) maradéktalanul vállalja/vállalják az előírt kötelezettségeket és az egyedek továbbtenyésztését.

A bejelentés nélküli értékesítés, állományfelszámolás a Szövetségből történő kizárást von maga után.

Mellékletek:

1. Melléklet: A törzskönyvezési adatok felvétele fajtánként
2. Melléklet: Az egyes fajták fajtaleírása, törzskönyvbe kerülésének feltételei, kizáró okai
3. Melléklet: Teljesítményvizsgálati szabályzat

**A Tenyésztési Program
Törzskönyvezési Szabályzata**

KECSKE

2018. június 20.

1. A törzskönyvezés célja: A kecske tejtermelő és hústermelő képességével kapcsolatos öröklődő értékmerő tulajdonságok és az ezek kialakításában szerepet játszó tényezők nyilvántartása olyan módon, hogy az egyes egyedek tenyésztési értéke felismerhető legyen, és ezáltal az egész állomány nemesítése, termelőképességének fokozása, védett őshonos fajta fenntartása lehetővé váljon. Mások számára meggyőző módon, közhitelően bizonyítja az egyed tenyésztési értékét.

2. A törzskönyvezés kiterjed a Szövetség tenyésztési programjába felvett elismert vagy elismerésre bejelentett fajtákra.

3. Fogalom meghatározások

3.1. Törzskönyv: az elismert tenyésztő szervezet által vezetett - a Tenyésztési Hatóság által hitelesített - közokirat, amely az elismert vagy elismerésre bejelentett fajtájú fajtatizta tenyészállatok tenyésztési adatainak nyilvántartására és igazolására szolgál.

3.2. Törzskönyvezés: a tenyésztési adatok hiteles gyűjtése, törzskönyvben történő nyilvántartása, feldolgozása, rendszerezése, igazolása és közzététele.

3.3. Tenyésztési adat: állatfajok egyedeinek törzskönyvben nyilvántartott, az egyed tartási helyére, származására, küllemére, teljesítményére, tenyésztési értékére, tenyésztőjére és tulajdonosára vonatkozó bejegyzés.

3.4. Törzskönyvezett állomány: a törzskönyvben nyilvántartott egyedek összessége, amelyekről tenyésztési adatokat gyűjtenek.

3.5. Törzskönyvi ellenőrzött állomány: a tagok tenyészeteiben tartott kecskeegyedek összessége, amelyekről tenyésztési és teljesítményvizsgálati adatokat gyűjtenek.

3.6. Tenyészállat: olyan, azonosító számmal vagy jellel ellátott és nyilvántartott állat, amely egyedileg azonosítható, és amelynek szüleit és nagyszüleit törzskönyvbe vették vagy jegyezték be, és törzskönyvezhető.

3.7. Apaállat: az a hímivarú tenyészállat, amelyet az elismert tenyésztő szervezet a tenyésztési programjában előírtak szerint annak minősít.

3.8. Mesterséges termékenyítési engedély: olyan közokirat, amelynek birtokában lehet az apaállattól a mesterséges termékenyítő állományokon spermát nyerni.

3.9. Országos Adatbázis: a tenyészetek, a tartási helyek, az állatok, az állatmozgások nyilvántartására, valamint az ezekkel kapcsolatos adatok kezelésére, feldolgozására és az arra jogosultak részére adat szolgáltatására létrehozott TIR, ENAR és BIR rendszerek központi számítógépes adatbázisa.

3.10. Országos Állattenyésztési Adatbank: a törzskönyvezett állományok tenyésztési, teljesítményvizsgálati adatait tartalmazó központi számítógépes adatbázis (továbbiakban: Adatbank).

4. Törzskönyvezési munka feltételei

- Törzskönyvi adatokat a Szövetség tagjainak tenyészeiben tartott, a Tenyésztési Programban szereplő fajtájú és genotípusú állomány egyedeiről lehet gyűjteni.
- A tenyésztési program keretében végzett vizsgálatokat csak a törzskönyvezett állomány tenyésztési eseménynek megfelelően jól elkülönített részén lehet végezni.
- A Szövetségi minden tagja köteles törzskönyvi alapadatgyűjtést folytatni ellenőrzésben tartott állományáról. Az adatgyűjtés módjának, az állatok jelölésének, a vezetett bizonylatoknak meg kell felelni a hatályos jogszabályoknak, a törzskönyvezési és a teljesítményvizsgálati szabályzatnak, és a Tenyésztők Tanácsa határozatainak.
- A tenyésztő köteles lehetővé tenni a Szövetség munkatársai és a hatóságok képviselői számára az adatokba való folyamatos betekintést és az ellenőrzés feltételeit.
- A tenyésztő rendelkezzen a törzskönyvezési munka végzéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételekkel, melyet a régióvezető és az instruktor folyamatosan ellenőriz, és jegyzőkönyvben rögzít.
- Az állatok tartása és takarmányozása tegye lehetővé azok genetikai képességének megismerését.

5. Törzskönyv alapítása

A Szövetség törzskönyvet alapít minden olyan elismert vagy elismerésre bejelentett fajtára, amelyet a Szövetség tenyésztési programjába felvett.

A törzskönyv „A” részből (főrészt) illetve „B” részből (mellékrész) áll.

„K” besorolást kapnak az apaállatnak minősített, „A” törzskönyvbe nem került bakok, valamint „E” besorolással (ellenőrzött állomány) jelöljük a törzskönyvbe nem került, de tenyésztési-teljesítményvizsgálati ellenőrzés alatt álló egyedeket.

Minden egyéb jelzés ("a", "b", "x") technikai jellegű, azt jelentik, hogy az egyed még nem került törzskönyvbe, mivel még nem teljesítette az összes előírt követelményt.

5.1. Az "A" törzskönyvbe kerülnek

- azok az egyedek, amelyeknek származását és termelési adatait közhitelűen lehet bizonyítani, és jelölésük megfelel a Tenyésztési Program előírásainak;
- azok a bakok és anyakecskék, amelyeknek szülei és nagyszülei ugyanazon fajta „A” törzskönyvében szerepelnek, illetve
- azok az anyakecskék, amelyeknek legfeljebb anyjuk és anyai nagyanyjuk szerepel a fajta „B” törzskönyvében, de apjuk és többi nagyszülőjük az „A” törzskönyvben vannak nyilvántartva, és amelyek génhányada a 93,75%-ot eléri;
- azok az egyedek, amelyek a fajtaleírásnak megfelelnek és teljesítették a fajtára előírt törzskönyvbe kerülési feltételeket;
- a külföldről származó fajtatiszta egyedek, ha a származási ország elismert származási okmányát honosították, akár élő állatról, akár szaporítóanyagról (sperma, embrió) van szó, és tenyészállat esetén abban az esetben, ha a fajta Tenyésztési Program szerinti fajtaleírásának és a Magyarországon felvett adatai a törzskönyvbe kerülési feltételeknek megfelelnek;

- védett őshonos fajta esetén az ugyanazon fajta „B” törzskönyvében szereplő apától és „A” törzskönyvébe került anyától született utódok, ha a fajtára vonatkozó törzskönyvbe kerülési feltételeket teljesítették.

5.2. A "B" törzskönyvbe kerülnek

5.2.1. azok a nőivarú egyedek, amelyek

- származási és termelési adatait közhitelűen lehet bizonyítani és jelölésük megfelel a Tenyésztési Program előírásainak;
- ismert származásúak és apjuk „A” minősítésű;
- teljesítették a fajtára előírt törzskönyvbe kerülési feltételeket;
- a fajtaleírásnak megfelelnek;
- az adott fajta génhányadának 75%-át eléri.

5.2.2. azok a védett őshonos fajtájú hímivarú egyedek, amelyek

- nem teljesítették az adott fajta „A” törzskönyvbe kerülésének feltételeit;
- a tenyésztő, az instruktor és a régióvezető a bak tenyésztésbevétele előtt jegyzőkönyvben kérelmezte „B” törzskönyvbe vételét teszt párosításra;
- a teszt párosításból származó utódokat bemutatta bírálatra a 6.2.5. szerinti bizottságnak;
- a bizottság az utódok elbírálása alapján jegyzőkönyvben javaslatot tett a bak törzsbakként történő használatára;
- a tenyésztésvezető engedélyezte a „B” törzskönyvbe kerülést és a bak törzsbakként történő használatát.

5.3. „K”, azaz köztenyésztésre használható besorolást kapnak azok a bakok:

- a) amelyek apja az „A” illetve anyja ugyanazon fajta „A” vagy „B” törzskönyvében szerepel, valamint
  - b) azok az „A” törzskönyvbe került apától született R₁ bakok, amelyek anyja és anyai nagyszülei a törzskönyvi nyilvántartásban szerepelnek, ha cseppvér vagy fajtaátalakító keresztezés keretében a Tenyésztők Tanácsa engedélyével állították elő (Tenyésztési Program 3.2.2.1. és 3.2.2.2. pontja);
- és
- c) amelyeket 105 – 150 napos kor között – ha addig a tenyésztési programban a fajtára (1. mellékletben) előírt teljesítményvizsgálatokat elvégezték és elérték a fajtára előírt növendékkori súlyt – a régióvezető, az instruktor, valamint a tenyésztő fenotípusosan elbíralt (6.2.5.1.) és jegyzőkönyvben apaállattá minősített, azaz „K” besorolást javasolt, vagy
  - d) amelyek éves korban minősítve a fajtára vonatkozó „A” törzskönyvbe kerülési feltételeket nem teljesítették, de küllemi bírálatuk során legalább 86 pontot értek el és éves súlyuk elérte a fajtaleírásban meghatározott minimumot, vagy
  - e) tejhasznú fajták esetében, amelyek növendékkori (5.3.c) és éveskori (5.3.d) minősítése megelőzi az („A” vagy „B” besorolás várományos) anyjuk végleges törzskönyvbe sorolását (legkésőbb az anyakecske 2. laktációjának zárásáig).

A „K” besorolású bakok **tenyészállat előállításra nem használhatóak**, kizárólag árutermelés céljára.

5.4. Az „E” adatbázisban találhatóak a 3.5. szakasz szerinti törzskönyvi ellenőrzött állomány törzskönyvbe nem került egyedeinek adatai.

5.4.1. Az „E” adatbázisba azok a **nőivarú** egyedek kerülnek, amelyek

- nem teljesítették a fajtára vonatkozó törzskönyvbe kerülési feltételeket;
- az adott fajta génhányadának 75%-át nem érik el.

Az „E” besorolású anyák nőivarú utódai a „B” törzskönyvbe kerülhetnek a „B” törzskönyvbe kerülés előírt feltételeinek teljesítése (5.2.1.) esetén.

5.4.2. Az „E” adatbázisba kerülnek azok a **bakok**, amelyek

- apja és/vagy anyja (kivéve 5.3/b.) az „E” adatbázisban szerepel;
- az 5.3. szakasz c) pontja szerint nem minősültek apaállattá;
- az 5.3. szakasz d) pontjában előírt 86 bírálati pontot nem érték el és/vagy egy éves súlyuk nem érte el az előírt minimum paramétert, akkor is, ha növendékkori minősítésük alapján „K” besorolást kaptak.

Ezek a bakok nem minősíthetők apaállattá, származási okmányt nem kapnak, csak vágóállatként értékesíthetők.

6. Törzskönyvezéssel kapcsolatos feladatok végrehajtásának rendje

6.1. Alapadat-gyűjtés

6.1.1. A tenyésztő feladata

- A tenyésztő kötelessége írásban értesíteni az instruktort minden egyes tenyésztési eseményről legalább 10 nappal az esemény előtt, és a tenyésztéssel, törzskönyvezéssel kapcsolatos adatszolgáltatást folyamatosan biztosítani.
- A tenyésztő feladata és kötelessége gyűjteni, vezetni és az adatok keletkezésétől illetve az adott esemény végétől számított egy hónapon belül az instruktornak átadni kecske egyedeinek általa felvételezett tenyésztési és teljesítményvizsgálati adatait (6.2.2 - 6.2.4. szakasz szerint).
- Adatgyűjtésre csak a Szövetség által biztosított bizonylatok és nyomtatványok, továbbá az instruktor által számítógéppel készített adatfelvételi listák használhatók.

A tenyésztő hibájából származó adatvesztés következményei a tenyésztőt terhelik.

6.1.2. Az instruktor feladata

- A tenyésztő által gyűjtött tenyésztési adatok átvétele, az adatok ellenőrzése, az Adatbankba történő számítógépes feldolgozása az átvételtől számított 15 napon belül.
- Teljesítményvizsgálati adatok felvétele illetve átvétele, az adatok ellenőrzése, az Adatbankba történő számítógépes feldolgozása a felvételt illetve átvételt követő 15 napon belül.
- Az instruktor nem dolgozhatja fel azokat a tenyésztési és a tag által felvételezett teljesítményvizsgálati adatokat, melyek keletkezésétől vagy az adott esemény végétől számított 90 nap eltelt.
- A Tenyésztési programban az instruktorok számára előírt teljesítményvizsgálatok végzése.

- Számítógépes nyilvántartási naplók, egyedi törzskönyvi lapok, értékelések és a program segítségével előállítható listák készítése és eljuttatása a tenyésztők részére.
- A bizonylatok átvétele, megőrzése, rendszerezése és az öt évnél régebbi dokumentumok továbbítása a Szövetség archívumának.

6.1.3. A régióvezető feladata

- A régióhoz tartozó tenyészetek és instruktorok szakmai ellenőrzése, koordinálása.
- A hatósági tenyészet-felülvizsgálatok koordinálása, a szövetségi tenyészet-felülvizsgálatok végzése.
- Éves származásellenőrzési ütemterv elkészítése és végrehajtása.
- Növendékkori és éves bírálatok vezetése.
- A kifejlettkori minősítési adatok felvételezése és az Adatbankba történő feldolgozása 15 napon belül.

6.1.4. A tenyésztésvezető feladata

- A Szövetség tenyésztési ügyeinek irányítása, koordinálása, felügyelete.
- A származási okmányok kiadásának felügyelete.
- A Szövetség tenyésztési döntéseihez és a tenyésztési program módosításához szükséges tenyésztési információk előkészítése, javaslatok kidolgozása.
- A tenyészállat és szaporítóanyag export és import ügyek intézése.
- A DNS minták vizsgálatra küldése és az eredmények feldolgozása, értékelése.
- A származásellenőrzési eredmények értékelése, a szükséges határozatok meghozatala.
- A tenyésztési hatósággal történő folyamatos kapcsolattartás.
- Az import és az ismeretlen származású egyedek felvétele az Adatbankba.

6.2. Törzskönyvvezéssel kapcsolatos feladatok végrehajtása főbb munkafázisonként

6.2.1. Törzskönyvi nyilvántartásba vétel és kikerülés a törzskönyvi nyilvántartásból

6.2.1.1. Új tenyészet nyilvántartásba vétele

Új tenyészet nyilvántartásba vétele az instruktor és a régióvezető jóváhagyásával történhet, a törzskönyvvezés és a teljesítményvizsgálatok személyi és tárgyi feltételeinek megléte esetén. A belépési nyilatkozat és tagfelvételi jegyzőkönyv alapján, valamint a tagdíj befizetésével– a tagsági viszony létesítésével – történik a tenyészet nyilvántartásba vétele.

6.2.1.2. Törzskönyvi adatnyilvántartásban nem szereplő egyedek nyilvántartásba vétele

3 példányos ENAR fülszámlistán kell bejelölni azokat az egyedeket, amelyeket törzskönyvi nyilvántartásba kíván a tenyésztő vetetni. Az ismeretlen származású egyedek felvétele fajtacsoport kóddal, védett őshonos állatok esetén háromjegyű kóddal (202) történhet. A listát, amely a törzskönyvi nyilvántartásba vétel időpontját is tartalmazza, a tenyésztő, az instruktor és az illetékes régióvezető aláírással hitelesíti, melynek egy példányát az instruktor megküldi a tenyésztésvezetőnek az Adatbankba történő felvétel céljából.

6.2.1.3. Külföldről származó egyedek nyilvántartásba vétele

Az Európai Unióból behozott tenyészállatok megőrzik eredeti fűlszámukat, a harmadik országból importált kecskék az érvényben lévő jelölési rendelet szerint átjelölésre kerülnek. A származási okmánnyal beérkezett import egyedek a fajta törzskönyvébe „a” törzskönyvi besorolással és 100 indexponttal kerülnek, majd a Magyarországon felvett adatai (éves súly, éves bíráló, első ellés időpontja, laktáció eredménye) alapján kerülnek végleges törzskönyvi besorolásra. Amennyiben 14 hónaposnál idősebb korban érkeztek az országba, akkor is csak a 6.2.5.2. bekezdés szerinti bizottság által végzett küllemi bíráló eredménye alapján lehet „A” törzskönyvbe sorolni az egyedeket. Az egyedeket a tenyésztésvezető a honosított eredeti származási okmány alapján veszi az Adatbank nyilvántartásába.

6.2.1.4. Más tenyészetből származó egyedek nyilvántartásba vétele

A tenyészetbe beszállított, származási okmánnyal rendelkező egyedeket a tenyésztő kérésére az instruktor veszi törzskönyvi ellenőrzésbe a származási okmányok és két példányos számítógépes lista alapján. A származási okmány nélkül beszállított egyedeket ismeretlen származásúnak kell tekinteni, ezeket a tenyésztésvezető veheti törzskönyvi ellenőrzésbe a tenyésztő kérésére három példányos ENAR lista alapján.

A tenyésztő, az instruktor és az illetékes régióvezető aláírásával hitelesített ENAR listákon be kell jelölni a törzskönyvi nyilvántartásba felveendő egyedek fűlszámát, és fel kell tüntetni a törzskönyvi nyilvántartásba vétel időpontját.

6.2.1.5. A tenyészetben nyilvántartott szülőktől származó utódok nyilvántartásba vétele (gida/gödölye felvételezés)

Minden megszületett, ENAR azonosítóval ellátott egyed az Adatbankba történő felvételekor törzskönyvi nyilvántartásba kerül.

Minden újszülött gidát és gödölyét születése napján ideiglenes jelöléssel kell ellátni oly módon, hogy az ellési sorrend számát az anyán és az utódain fel kell tüntetni. A születés tényét ellési bizonylaton rögzíteni kell. Az utódokat születésük után 3 napon belül füljelzővel kell ellátni a tenyésztőnek.

Az azonosító szám négyjegyű előtagból és hatjegyű használati számból áll. Az előtag mindig 7-tel kezdődik, a használati szám utolsó jegye ellenőrző számjegy.

fűlszám előtag	használati szám
	ellenőrző számjegy
7042	03197 7

Az egyed teljes azonosítója (előtag + használati szám):

7042 031977

6.2.1.6. Tenyésztésre meghagyott utódok jelölése

Minden tenyésztésre meghagyott utódot választáskor vagy a növendékkori súly mérését követően – de legkésőbb 6 hónapos korig – tetoválni kell az alábbiak szerint:

- jobb fülbe a fülszám első öt jegyét,
- bal fülbe a fülszám második öt jegyét kell betetoválni.

A tetoválást ki kell egészíteni füljelzővel az érvényben lévő jelölési rendelet szerint.

A tetoválást kizárólag az instruktor végezheti.

6.2.1.7. Az egyedek kikerülnek a törzskönyvi nyilvántartásból

- a tenyészetből történő kiszállítással;
- kieséssel;
- a tenyésztő kérelmére 2 példányos számítógépes lista alapján az instruktor vezeti ki az egyedeket a törzskönyvi nyilvántartásból;
- a tagsági viszony megszűnésével.

6.2.2. Tenyésztési tulajdonságok vizsgálata

A tenyésztési tulajdonságok vizsgálata során a tenyésztőnek a következő adatokat kell gyűjteni és nyilvántartani, a tenyésztési eseményekkel azonos időben.

6.2.2.1. Az anyakecske és a vemhes gödölye tenyésztési adatai

- a pároztatás vagy termékenyítés ideje illetve a hárembeállítás időszaka (év, hó, nap);
- a termékenyítő bak teljes azonosítószáma;
- az ellés vagy vetélés ideje (év, hó, nap);
- az embriónyérés ideje (év, hó, nap);
- a született (élő és holt) utód(ok) száma és ivara.

6.2.2.2. A törzskönyvi nyilvántartásban tartott egyed(ek)től született utódok tenyésztési adatai nemenként

- születés dátuma (év, hó, nap);
- születés típusa (egyes, kettős, hármas, stb. iker);
- az utód fajtája vagy genotípusa;
- a szülők teljes azonosítószáma;
- az utód teljes azonosítószáma.

6.2.2.3. Termékenyítési (pároztatási) adatok felvételezése

6.2.2.3.1. Mesterséges termékenyítés és kézből való pároztatás esetén a termékenyítés felvételezési bizonylaton 24 órán belül rögzíteni kell

- a termékenyítés idejét;
- a termékenyítő (illetve a szaporítóanyagot adó) bak teljes azonosítóját;
- a termékenyített nőivarú kecske teljes azonosítóját.

6.2.2.3.2. Háremszerű pároztatás esetén a hárerek kialakításának napján fel kell vezetni a hárembeli termékenyítés felvételezési bizonylaton

- a fedeztetés kezdetének napját (év, hó, nap);
- a termékenyítő bak teljes azonosítóját;

- a hárembe beosztott anyák teljes azonosítóját.

A hárem utolsó napján pedig fel kell vezetni

- a fedeztetés befejezésének napját (év, hó, nap).

6.2.2.4. Ellési adatok felvételezése

Az ellés felvételezési bizonylaton kell rögzíteni az ellés napján

- az anyakecske teljes azonosítóját;
- az ellés dátumát (év, hó, nap);
- a született utódok számát;
- a született utódok nemét;
- a született utódok fülszámát.

6.2.3. Kiesési adatok felvételezése

Az egyed(ek) tenyésztésből történő kiesésének tényét 72 órán belül a kiesés felvételezési bizonylaton kell rögzíteni.

6.2.4. Termelési tulajdonságok

Az adatgyűjtést a teljesítményvizsgálati eseményekkel azonos időben az instruktor felügyelete mellett a tenyésztőnek kell végeznie az előírt nyomtatványokon illetve a számítógéppel e munkafolyamatokra kiállított listán. Az adatfelvétel adatrögzítő számítógéppel is történhet. A méréseket a teljesítményvizsgálati szabályzat alapján kell végezni.

6.2.4.1. Testsúlymérés

Az egyed

- gidakori (30-80 napos korban);
- növendékkori (105-135 napos korban);
- egyéves (10-14 hónapos korban) és
- kifejelettkori testsúlyát (24 hónapos kor felett) meg kell mérni.

Vemhes gödölyéket vagy anyákat a vemhesség 4-5. hónapjában nem szabad mérlegelni.

A gidakori és növendékkori testsúlyt 0,1 kg, minden más testsúlyt 1 kg pontossággal kell mérni.

6.2.4.2. Tejtermelési adatok felvételezése

Azoknál a fajtáknál, amelyekben a Tenyésztési Program előírja, rögzíteni kell

- a befejes dátumát és napszakát;
- a kifejt tej mennyiségét (kg) befejesenként;
- a fejes első és utolsó napját.

Minták alapján a teljesítményvizsgálati szabályzat szerint vizsgálni lehet a

- a) a tej zsírtartalmát (%),
- b) a tej fehérjetartalmát (%).

Az ellenőrző fejéseket az instruktor felügyelete mellett a tenyésztőnek kell végezni a teljesítményvizsgálati szabályzatban meghatározott időpontokban és gyakorisággal, az általa biztosított hiteles mérőeszközökkel.

A tejmintákat, a beltartalmi értékek megállapítására, jegyzék mellékelésével, hiteles vizsgálat végzésére alkalmas laboratóriumban kell megvizsgáltatni.

6.2.5. Küllemi bírálat

6.2.5.1. A növendékkorban történő apaállattá minősítés esetén 105–150 napos kor között bizottságnak kell elbírálni a növendékbakokat. A bizottság tagjai: a régióvezető, a tenyésztő és az instruktor. A vezető bíráló a régióvezető.

6.2.5.2. Minden tenyésztésre meghagyott gödölye illetve bak küllemét éves korban (10-14 hónapos kor között) bizottságnak kell elbírálni. A bizottság tagjai: a régióvezető, a tenyésztő, az instruktor és – ha jelen van(nak) – a Tenyésztők Tanácsa által felkért tenyésztő(k). A vezető bíráló a régióvezető.

6.2.5.3. A Központi baknevelő telepen a bírálóbizottság tagjai: a tenyésztésvezető vagy az általa megbízott Szövetségi munkatárs, a területileg illetékes régióvezető valamint a Tenyésztők Tanácsa által felkért tenyésztő(k). A vezető bíráló a tenyésztésvezető vagy az általa megbízott Szövetségi munkatárs.

A küllemi bírálatról az instruktor számítógépes bírálati listát vezet, amelyen rögzíti a bírálat során az adott fajtára előírt felvett adatokat.

Amennyiben a bírálendő állaton olyan beavatkozást végeztek, aminek következtében a fajtajelleget illetve egyes testtájak alakulását nem lehet megítélni, az egyed nem bírálható.

6.2.5.4. Minden törzsbak nyilvántartásba került tenyészbakot 2 éves kor betöltése után (24 hónapos kortól) értékelni kell, amely kiterjed:

- a részletes leíró küllemi bírálatra,
- a testméret felvételezésre, és az
- az utódok alapján történő értékelésre.

Az értékelést a régióvezető végzi, és szükség esetén (küllemi bírálat során az összpontszám 93 pontnál kevesebb vagy az utódok külleme, teljesítménye nem megfelelő) javaslatot tesz a törzsbak további használatának korlátozására, letiltására.

6.2.6. A tenyésztési és termelési adatok közhitelűségét minden esetben az alapbizonylatokról vezetett számítógépes nyilvántartás (Adatbank) bizonyítja.

6.3. Tenyésztési index

A tenyészállatok tenyészértékét tenyésztési index segítségével határozzuk meg. Az index képzése során a legfontosabb tulajdonságokat és ezek ökonómiai súlyát vesszük figyelembe, amelyek fajtánként, nemenként, korcsoportonként eltérőek lehetnek. Az index képzésében az egyed saját paraméterei, illetve az ősök, az oldalági rokonok és az utódok paraméterei is részt vesznek. A paraméterekre korrekciókat lehet számítani (pld. anya életkora, alomnagyság, ivar stb.).

Az index számításának módját a teljesítményvizsgálati szabályzat tartalmazza.

6.4. Ivadékvizsgálat

6.4.1. A törzskönyvezett, ellenőrzött anyakecskék fedeztetésére használt, törzsbak nyilvántartásba került tenyészbakokat tej- és hústermelésre hasznosítási típusuk szerint lehet ivadékvizsgálatba vonni.

6.4.2. Az ivadékvizsgálat a törzskönyvi ellenőrzésben lévő utódok értékelésével történhet.

6.4.3. A vizsgálatok módját és metodikáját a teljesítményvizsgálati szabályzat tartalmazza.

6.5. Törzskönyvezési és teljesítményvizsgálati adatfelvételezési bizonylatok

Az alábbi bizonylatokat illetve számítógépes listákat a törzskönyvezési eseményeknek megfelelően folyamatosan és napra készen kell vezetni.

6.5.1. Nyomtatványon vezetendő adatfelvételezési bizonylatok

- Termékenyítés felvételezési bizonylat 2 pld
- Hárembeli termékenyítés felvételezési bizonylat 2 pld
- Ellés felvételezési bizonylat 2 pld
- Kiesés felvételezési bizonylat 2 pld
- Fejés első és utolsó napja felvételezési bizonylat 2 pld
- Befejési felvételezési bizonylat 2 pld
- Kecske bírálati lap 3 pld
- Jegyzőkönyv „B” törzskönyvbe vételhez és ideiglenes törzsbak használat engedélyezéshez 3 pld
- Jegyzőkönyv a „B” törzskönyvbe vett törzsbak használatáról 3 pld
- Takarmányfogyasztási adatfelvételi lap 2 pld
- Hízékonyságvizsgálati adatlap 2 pld

6.5.2. Általános nyomtatvány vezetési, kitöltési utasítások

A nyomtatványokat értelemszerűen kell kitölteni. Minden rovatba a megfelelő helyi értéknek kell szerepelni, a számokat mindig balról jobbra kell igazítani. Minden rovatot ki kell tölteni, vagy ugyanazon adatok szerepeltetése esetén jól láthatóan egyenes függőleges vonallal az első és utolsó egyezőt össze kell kötni.

Amennyiben az alapnyomtatványokon javítást eszközöl, azt jól láthatóan kell elvégeznie illetve csillaggal megjelölnie és feltüntetnie a javítás napját, kézjeggyével igazolnia a javítás elvégzését. Hibás adat bejegyzése esetén azt egy vonallal át kell húzni, és a következő sorban a hibátlan adatot kell rögzíteni. Hiányosan kitöltött nyomtatványt nem szabad feldolgozni.

A nyomtatványokat kitöltés után laponként az adat felvételezést végző szakembernek, a nyomtatvány átvételekor az átvétel dátuma mellett az instruktornak alá kell írnia.

A bizonylatokat a jobb felső sarokban sorszámozni kell. A bizonylatok rögzítését követően a számítógépes program által adott sorszámot a bizonylat jobb felső sarkában található szürke mezőbe fel kell jegyezni, az adatok azonosíthatósága és visszakeresésének megkönnyítése céljából.

6.5.3. Alapadatok felvételére szolgáló számítógépes listák

• Lista választási súly adatok rögzítéséhez	2 pld
• Lista növendékkori súly rögzítéséhez	2 pld
• Növendék bak lista előbírálathoz	3 pld
• Növendék bak/gödölye lista éves kori minősítéshez	3 pld
• Befejés eredmények listája	2 pld

Az alapadatok felvételezésére szolgáló számítógépes listákat csak a Szövetség alkalmazottja készítheti el az Adatbankból. A listákra kizárólag az előállítás céljának megfelelő adatokat lehet felvételezni. Adatjavítások esetén a 6.5.2. pontban leírtak szerint kell eljárni.

Az alapadatokkal kitöltött listákat a tenyésztő és az instruktor illetve – ha jelen van – a régióvezető aláírja, és az instruktor gyűjti időrendben a tenyészet dossziéjába. Az adatok rögzítését követően a számítógépes program által adott sorszámot a lista jobb felső sarkába fel kell jegyezni. A tenyésztő az aláírt listáról fénymásolatot kap.

6.5.4. Adatrögzítő számítógéppel felvehető adatok

- gidakori súly
- növendékkori súly
- kifejtettkori súly
- befejési adatok

Az adatrögzítő számítógéppel felvett adatokat az adatfelvételezést követően az Adatbankból két példányban ki kell nyomtatni, a nyomtatott listákat az instruktornak és a tenyésztőnek alá kell írni.

6.5.5. A bizonylatok (nyomtatványok, listák) archiválása

A bizonylatokat adattípusonként külön dossziéba kell lefűzni, a külső borítóján fel kell tüntetni a tenyészet megnevezését, az évszámot, a felvételezett adatok megnevezését és hogy a dosszié hány lapot tartalmaz. A bizonylatokat tartalmazó dossziékat tenyészetenként, fajtánként és évenként külön gyűjtőbe kell rendezni. Az utolsó öt év bizonylatait az illetékes instruktor tárolja, a régebbi bizonylatokat illetve a lezárt tenyészetek dokumentumait pedig átadja a Szövetség archívumának.

A dokumentumokat 15 évig meg kell őrizni a Szövetség archívumában.

6.6. Számítógéppel előállított törzskönyvi okmányok

6.6.1. Anya napló

A tenyészetben található törzskönyvezett anyakecskék származási és teljesítményvizsgálati adatait és utolsó tenyésztési eseményeit tartalmazó törzskönyvezési alapbizonylat.

6.6.2. Növendékbak és gödölye napló

A tenyészetben található továbbtenyésztésre szánt növendékbakok és gödölyék származási és teljesítményvizsgálati adatait tartalmazó törzskönyvezési alapbizonylat.

Az anya és növendéknaplókat a tenyésztési év kezdetén az instruktornak a tenyésztő rendelkezésére kell bocsátani.

6.6.3. Egyed adatlap

A bak/anya/gödölye adatlap tartalmazza az egyed élete során felvételezett tenyésztési és termelési adatok összességét. A tenyészet egyedeinek adatlapjait a tag írásos kérésére a Szövetség központi irodája megküldi a tag részére.

6.6.4. Származási okmányok

6.6.4.1. Származási igazolás (Pedigree)

A származási igazolás igazolja az egyed származását, törzskönyvi besorolását, indexpontját és teljesítményvizsgálati adatait, és tartalmazza a szülők és a nagyszülők törzskönyvi besorolását, indexpontját és a törzskönyvi nyilvántartásban szereplő tenyésztési-termelési adatait.

Kiadható a Tenyésztési program 3.7.4.1. pontja szerinti bakok és nőivarú kecskék részére. A kiadott származási igazolásokat kiadásuk növekvő sorszám rendjében nyilván kell tartani.

6.6.4.2. Honosított származási igazolás

A külföldi elismert tenyésztő szervezet által kiállított származási igazolás – a tenyésztési hatóság jóváhagyása és a magyar törzskönyvbe történő felvétele után – Magyarországon is érvényes. Harmadik országból importált egyedek esetén a külföldi származási igazolásra fel kell vezetni a magyarországi egyedi azonosítót.

6.6.4.3. Törzskönyvi kivonat (Certificate of registry)

Igazolja az egyed származását, tenyésztési indexét, a gödölyék várható törzskönyvi besorolását, a bakok apaállattá minősítését. Tartalmazza szüleinek és nagyszüleinek azonosítóját, tenyésztőjét, tenyésztési indexét és törzskönyvi besorolását. Kiadható a Tenyésztési program 3.7.4.2. pontja szerinti bakok és gödölyék számára.

A kiadott törzskönyvi kivonatokat kiadásuk növekvő sorszám rendjében nyilván kell tartani.

Az összes minősítő adat hiteles felvétele esetén a törzskönyvi kivonat benyújtásával/bevonásával és érvénytelenítésével származási igazolás állítható ki az egyedről, amennyiben az megfelel a Tenyésztési Program 3.7.4.1. pontjában előírtaknak.

6.6.4.4. Származási igazolás, törzskönyvi kivonat egy egyedről csak egyszer állítható ki. Elvesztése esetén csak hiteles másodlat adható ki.

6.6.4.5. A származási okmányokat a Szövetség elnöksége által megbízott személyek írhatják alá. Az export származási igazolásokat a Szövetség ügyvezető igazgatója vagy tenyésztésvezetője, illetve az általuk erre felhatalmazott munkatárs írhatja alá, és ezeket a Tenyésztési Hatóság képviselőjének aláírásával is hitelesíttetni kell.

Záradék

A 2008. július 1. előtt törzskönyvbe került egyedek továbbra is törzskönyvben maradnak.

A 2008. július 1. után született egyedek minősítése ezen törzskönyvezési szabályzat szerint történik.

A tejelő barna magyar és tejelő tarka magyar fajtákhoz tartozó egyedek e törzskönyvezési szabályzat életbe lépése után az alpesi vagy a magyar parlagi fajtába sorolódnak.

A tejelő fehér magyar fajtához tartozó egyedek e törzskönyvezési szabályzat életbe lépése után a szánentáli vagy a magyar parlagi fajtába sorolódnak.

A magyar nemesített fajtához tartozó egyedek e törzskönyvezési szabályzat életbe lépése után, tenyésztői döntés alapján, színnek és fajtajellegnek megfelelően, az alpesi, a szánentáli vagy a magyar parlagi fajtákba sorolódnak.

A 2016. január 1. után született vagy minősített egyedek értékelése a Szövetség 2015. június 12-én jóváhagyott szabályzata alapján történik.

A 2019. január 1. után született vagy minősített egyedek értékelése a Szövetség 2018. június 20-án jóváhagyott szabályzata alapján történik.

1. Melléklet: A törzskönyvezési adatok felvétele fajtánként

Jelölések: x - adatfelvétel kötelező

0 - adatfelvétel nem kötelező, de kiegészítő adatként felvehető

Fajta	Alpesi	Anglo-Núbiai	Murciai-granadai	Szánentáli
Származási adatok	x	x	x	x
Termékenyítési adatok	x	x	x	x
Ellési adatok	x	x	x	x
Gidakori súly	x*	x*	x*	x*
Növendékkori súly	0/x**	0/x**	0/x**	0/x**
Testsúly - 1 éves	x	x	x	x
- kifejlett	x	x	x	x
Küllemi bírálat	x	x	x	x
Tejmennyiség	x	x	x	x
Tejzsír%	0	0	0	0
Tejfehérje%	0	0	0	0
Üzemi ivadékvizsgálat				
- tejtermelő-képességre	0	0	0	0
- hústermelő-képességre	0	0	0	0
Törzsbakok részletes küllemi bírálata, minősítése	x	x	x	x

* A továbbtartásra meghagyott egyedek esetén kötelező.

** Bakok növendékkori minősítése esetén kötelező.

Jelölések: x - adatfelvétel kötelező

0 - adatfelvétel nem kötelező, de kiegészítő adatként felvehető

Fajta	Búr	Magyar parlagi
Származási adatok	x	x
Termékenyítési adatok	x	x
Ellési adatok	x	x
Gidakori súly	x	x*
Növendékkori súly	x	0/x**
Testsúly - 1 éves	x	x
- kifejlett	x	x
Küllemi bírálat	x	x
Tejmennyiség	0	x
Tejzsír%	0	0
Tejfehérje%	0	0
Üzemi ivadékvizsgálat		
- tejtermelő-képességre	0	0
- hústermelő-képességre	0	0
Törzsbakok részletes küllemi bírálata, minősítése	x	x

* A továbbtartásra meghagyott egyedek esetén kötelező.

** Bakok növendékkori minősítése esetén kötelező.

.

2. Melléklet: Az egyes fajták fajtaleírása, a bakok „A”, illetve az anyakecskék „A” és „B” törzskönyvbe kerülésének feltételei, kizáró okai

A bírálati pontoknál az “M” jel jelentése: gödölyéknél és anyakecskéknél a küllemi bíráló alapján megfelel a fajtaleírásnak.

2018. június 20.

ALPESI

Tenyésztési cél

A fajta tisztavérben történő fenntartása, megőrizve a származási helye szerinti tenyésztési és termelési tulajdonságait. A fő tenyészcél a 270-300 napos laktációs időszakban 900 kg-os laktációs tejtermelés elérése kiegyenlített perzisztencia és a tej beltartalmi értékének javítása mellett, a szaporasági mutatók megőrzésével.

A fajta jellemzői

Eredetileg Svájcban származik, de alpesi néven Franciaországból kiindulva vált világszerte elterjedt kecskefajtvá. Finom testfelépítésű, testalakulása kifejezett tejelő jellegre utal. Élénk vérmérséklete miatt a zárt tartást kevésbé tűri. Fajtatisztán leginkább intenzív és félintenzív tejtermelés megvalósítására javasolható, de extenzív tartásban is megállja a helyét. A legeltetési technológiához megfelelően alkalmazkodik. Korán érő fajta, a gödölyék megfelelő nevelés mellett 7-12 hónaposan tenyésztésbe vehetők. Átlagos ellésenkénti szaporulata: 1,7. Kifejlett korban a bakok átlagos testsúlya 80-100 kg, a marmagasság 80 cm feletti. Az anyák átlagos testsúlya 50-55 kg, a marmagasság 65-70 cm, a törzshosszúság 70-80 cm. Tejtermelése 600-800 kg, jó körülmények között 270-300 napos laktáció alatt elérheti az 1000-1200 kg-ot.

A fajta küllemi leírása

A pofa és a homlok széles, az orrvonal homorú, a szemek kissé dülledtek, a közepes nagyságú fülek oldalra vagy kissé felfelé állóak. Lehet szarvalt vagy szarvatlan, a nyakon függelékekkel vagy azok nélkül, szakállas vagy szakálltalan. A nyak ívelt, a hátvonal egyenes, a mellkas mély, a far pedig széles és enyhén csapott. Szilárd végtagok, száraz ízületek és erős körmök jellemzik a fajtát. Az alpesi kecske rövid szőrű. Alapszínként a barna minden árnyalata, valamint a fekete szín is megengedett, tűzöttség minden színváltozatban előfordulhat a test bármely részén. A tőgy terjedelmes, elől-hátul jól függesztett, bőre finom tapintású, fejés után összeesik.

Törzskönyvbe kerülést kizáró okok

- törzskönyvbe kerülés feltételeinek nem teljesülése
- a fajta küllemi leírásának nem megfelelő tulajdonságok
- általános, a termelést károsan befolyásoló küllemi hibák
- nőivarban a fejen és a test bármely részén előforduló körülhatárolható fehér foltok, jegyek, méretüktől függetlenül.
- bakok esetén a test bármely részén előforduló körülhatárolható fehér foltok, jegyek, méretüktől függetlenül (a fejen – a füleket is beleértve - előforduló fehér jegyek esetén „K” besorolást kaphatnak)
- tejszatomnával rendelkező fattyúbimbó megléte

Törzskönyvbe kerülés feltételei	nőivar	hímivar
Életkor első elléskor, maximum (hó)	32	-
Korrigált gidakori súlygyarapodás, minimum (g/nap)	140	170
Növendékkori súly, minimum (kg)	-	22
Testsúly éves korban, minimum (kg)	28	40
Tejtermelés 1. vagy 2. laktációban, minimum (kg)	400	-
Anyai tejtermelés 1. vagy 2. laktációban, minimum (kg)	-	600
Bírálati pont	M	93

ANGLO-NÚBIAI

Tenyésztési cél

A fajta tisztavérben történő fenntartása, megőrizve a származási helye szerinti tenyésztési és termelési tulajdonságait. A fő tenyészcél a 270-300 napos laktációs időszakban 800 kg-os laktációs tejtermelés elérése kiegyenlített perzisztencia és a tej beltartalmi értékének javítása mellett, a szaporasági mutatók megőrzésével.

A fajta jellemzői

Kettős (tej-hús) hasznosítású fajta. Zaraibi (Egyiptom) és Jamnapari (India) fajtájú bakoknak angol tejhasznú kecskékkel történt keresztezésével alakították ki az anglo-núbiai fajtát. Jellemző rá a barátságos viselkedés és a kiegyensúlyozottság. Magas környezeti és takarmányozási igényei miatt tartása leginkább intenzív körülmények között javasolt. Tenyésztésbe vételi életkora 10-12 hónap. Átlagos ellésenkénti szaporulata: 1,7 – 2,2. Kifejlett korban a bakok átlagos testsúlya 90-110 kg, a marmagasság 90 cm. Az anyák átlagos testsúlya 60-65 kg, a marmagasság 70-75 cm, a törzshosszúság 70-80 cm. Átlagos tejtermelése 400-600 kg, 300 napos laktáció alatt elérheti az 1000 kg-ot, tejének zsírtartalma 4-5%, fehérjetartalma pedig a 3-4%-ot.

A fajta küllemi leírása

Küllemének fő meghatározója a hosszú láb, a nagy test, a lelógó, széles, az orrnál hosszabb fül, és a rövid szőrzet. A fej rövid, az orrcsont domború. Szakáll egyes egyedeken előfordulhat. Szarva széles, hátrafelé hajló, oldalirányú kanyarulat nélkül, de lehet szarvatlan. Színezetére jellemző a vörösésbarna vagy a fekete szín túlsúlya, de a legváltozatosabb színösszetételek fordulhatnak elő. A tőgy félgömb alakú, jól függesztett.

Törzskönyvbe kerülést kizáró okok

- törzskönyvbe kerülés feltételeinek nem teljesülése
- a fajta küllemi leírásának nem megfelelő tulajdonságok
- általános, a termelést károsan befolyásoló küllemi hibák
- tejcatornával rendelkező fattyúbimbó megléte

Törzskönyvbe kerülés feltételei	nőivar	hímivar
Életkor első elléskor, maximum (hó)	32	-
Korrigált gidakori súlygyarapodás, minimum (g/nap)	150	180
Növendékkori súly, minimum (kg)	-	22
Testsúly éves korban, minimum (kg)	30	40
Tejtermelés 1. vagy 2. laktációban, minimum (kg)	300	-
Anyai tejtermelés 1. vagy 2. laktációban, minimum (kg)	-	400
Bírálati pont	M	93

MURCIA-GRANADAI

Tenyésztési cél

A fajta tisztavérben történő fenntartása, megőrizve a származási helye szerinti tenyésztési és termelési tulajdonságait. A fő tenyészcél a 270-300 napos laktációs időszakban 800 kg-os laktációs tejtermelés elérése kiegyenlített perzisztencia és a tej beltartalmi értékének valamint a szaporasági mutatók javítása mellett. A fajta egyedeinek szelekciójához szükséges populációnagyság elérése, fenntartása.

A fajta jellemzői

A két dél-spanyolországi fajta (granadai és murciai) törzskönyvét 1975-től egyesítették, és azóta murcia-granadai néven tartják nyilván. Az állat kis-közepes méretű, harmonikus testalkatú. Tartása félintenzív körülmények között javasolt. Gidakori súlygyarapodása magas, emiatt kettős hasznosítású fajtaként tartják számon. Ivarzása mérsékelt szeszonalis, megfelelő testsúly esetén 12 hónaposan tenyésztésbe vehetők. Átlagos ellésenkénti szaporulata: 1,8-2. Kifejlett korban a bakok átlagos testsúlya 50-70 kg, a marmagasság 70-80 cm. Az anyák átlagos testsúlya 40-55 kg, a marmagasság 70-75 cm. Laktációjának hossza 250 – 270 nap, átlagos laktációs tejtermelése 500-700 kg. Egyes egyedek azonban képesek 300 nap alatt 1200 kg-os laktációs termelésre is. Tejének beltartalmi értékei kiemelkedőek: zsírtartalma 5,6 – 5,8 %, fehérjetartalma 3,6 – 3,8 %.

A fajta küllemi leírása

Színe fekete vagy mahagóni vörös, fehér színeződés nem megengedett. A nőivarú egyedek szőre rövid, finom, a bakok szőrzete durvább, a nyakélen, a háton és az ágyékon hosszabb szálú sörényszerű szörképlet található. Élénk tekintetű, feje háromszög alakú, közepes nagyságú, a homlokvonal egyenes. Általában szarvatlanok, de előfordulnak szarvált egyedek is. A fülek közepes méretűek, és kb. 45°-os szögben elállóak. A nyak anyáknál vékony, bakoknál rövidebb, erőteljes, mindkét ivarban csengettyűket viselnek. Törzse hosszú, mellkasa mély és széles, a fara kissé túlnőtt és csapott, farka rövid, felálló. Lábai vékonyak, de szilárdak, közepes hosszúságúak. A tőgy terjedelmes, szimmetrikus, csánkig érő, a tőgybimbók előre és kifelé állnak, könnyen fejhető.

Törzskönyvbe kerülést kizáró okok

- törzskönyvbe kerülés feltételeinek nem teljesülése
- a fajta küllemi leírásának nem megfelelő tulajdonságok
- általános, a termelést károsan befolyásoló küllemi hibák
- tejcsatornával rendelkező fattyúbimbó megléte

Törzskönyvbe kerülés feltételei	nőivar	hímivar
Életkor első elléskor, maximum (hó)	32	-
Korrigált gidakori súlygyarapodás, minimum (g/nap)	140	170
Növendékkori súly, minimum (kg)	-	16
Testsúly éves korban, minimum (kg)	20	30
Tejtermelés 1. vagy 2. laktációban, minimum (kg)	300	-
Anyai tejtermelés 1. vagy 2. laktációban, minimum (kg)	-	400
Bírálati pont	M	93

SZÁNENTÁLI

Tenyésztési cél

A fajta tisztavérben történő fenntartása, megőrizve a származási helye szerinti tenyésztési és termelési tulajdonságait. A fő tenyészcél a 270-300 napos laktációs időszakban 900 kg-os laktációs tejtermelés elérése kiegyenlített perzisztencia és a tej beltartalmi értékének javítása mellett, a szaporasági mutatók megőrzésével.

A fajta jellemzői

A fajta bölcsője a svájci Saanen völgy. Ma a világ legismertebb tejhasznú kecskefajtája. Erőteljes, robosztus testalkat jellemzi. Nyugodt vérmérsékletű, a zárt tartást jól viseli. Fajtatisztán az intenzív és félintenzív tejtermelés megvalósítására alkalmas. Legeltetéses technológiával is tartható, de igazán magas termelésre intenzív viszonyok között képes. Korán érő fajta, a gödölyék megfelelő nevelés mellett 7-12 hónaposan tenyésztésbe vehetők. Átlagos ellésenkénti szaporulata 1,7. Kifejlett korban a bakok átlagos testsúlya 90-110 kg, a marmagasság 80 cm feletti. Az anyák átlagos testsúlya 60-65 kg, a marmagasság 65-70 cm, a törzhosszúság 70-80 cm. Tejtermelése 600-800 kg, jó körülmények között 270-300 napos laktáció alatt elérheti az 1000-1300 kg-ot.

A fajta küllemi leírása

A szőr rövid, egyöntetűen fehér színű, enyhe sárgás színeződés előfordulhat. Lehet szarvalt vagy szarvatlan, a nyakon függelékes vagy anélküli, szakállas vagy szakálltalan. A homlok széles és lapos, az orrvonal csaknem egyenes, a fülek vízszintesnél lejjebb nem lóghatnak. Jellemző a fajtára az erőteljes mar, a széles lapocka és az egyenes hátvonal. A mellkas mély, széles és hosszú, a bordák jól látszanak. A tőgy terjedelmes, félgömb alakú, felső részén igen széles és jól függesztett.

Törzskönyvbe kerülést kizáró okok

- törzskönyvbe kerülés feltételeinek nem teljesülése
- a fajta küllemi leírásának nem megfelelő tulajdonságok
- általános, a termelést károsan befolyásoló küllemi hibák
- tejszatórnával rendelkező fattyúbimbó megléte

Törzskönyvbe kerülés feltételei	nőivar	hímivar
Életkor első elléskor, maximum (hó)	32	-
Korrigált gidakori súlygyarapodás, minimum (g/nap)	150	180
Növendékkori súly, minimum (kg)	-	24
Testsúly éves korban, minimum (kg)	35	45
Tejtermelés 1. vagy 2. laktációban, minimum (kg)	400	-
Anyai tejtermelés 1. vagy 2. laktációban, minimum (kg)	-	600
Bírálati pont	M	93

BÚR

Tenyésztési cél

A fajta tisztavérben történő fenntartása, megőrizve a származási helye szerinti tenyésztési és termelési tulajdonságait. A fő tenyészcél a jó húsformák és a kiváló vágási tulajdonságok megőrzése és a súlygyarapodás javítása.

A fajta jellemzői

Dél-afrikai eredetű húshasznú kecskefajta. Nagy testű, izmos állat, egész habitusa a hústermelést sugallja. Húsformái kiválóak, húsa ízletes, zsírszegény. Súlygyarapodása intenzív, vágási kihozatala 50% fölötti. Kitűnő hústermelési és vágási tulajdonságai keresztezésben is jól megjelennek. Legelőre alapozott tartása javasolt. Az állat nyugodt vérmérsékletű, ivari ciklusa aszezonális – ivarzása azonban augusztustól januárig intenzívebb –, nagyon jó anyai tulajdonságokkal rendelkezik. Tenyésztésbe vételi életkora 10-12 hónap. Átlagos ellésenkénti szaporulata 1,8. Kifejlett korban a bakok átlagos testsúlya 100-120 kg, a marmagasság 75-85 cm, az átlagos törzshosszúság 75-80 cm. Az anyák átlagos testsúlya 60-65 kg, a marmagasság 65-70 cm, az átlagos törzshosszúság 70-75 cm. Tejtermelése sem elhanyagolható, hiszen a gidák nagy súlygyarapodásához megfelelő mennyiségű és beltartalmú tejszűzre van szükség.

A fajta küllemi leírása

Az állat szőre rövid, alapszíne fehér, nyaka és feje vörös. A vörös szín a világos árnyalattól a sötétig előfordulhat, beleértve a narancs, barna vagy vöröses fekete színeket is. A fej mindkét oldalának legalább 40%-ban, a füleknek egyenként legalább 50%-ban színezetteknek kell lenniük. Nőivarban a lapockától hátra eső részen, beleértve a lábakat és a farkat is, annyi vörös színeződés megengedett, hogy a fejjel és a nyakkal együtt a teljes testfelület színezettsége a 40%-ot nem haladhatja meg. Hímivarban a test lapockától hátra eső része, beleértve a lábakat és a farkat is, teljesen fehér. A szőrmentes helyeken, például a farok alatt, sötét pigmentfoltok találhatóak. Mindkét nemből szarvált. Jellegzetessége a hosszú, lógó fül, melynek végei kifejlett állatnál felkunkorodnak. A fej arányos. Az orrhát hajlott és gyakran hóka, a nyak középhosszú és bemélyedés nélküli a marba való átmenet. A mellkas jól fejlett, a bordaív kidomborodó. A hát széles és jól izmolt. A combok teltek, mélyen lehúzódóak. A medencealakulása széles és hosszú, ezért könnyen ellik. A tőgy félgömb alakú, feszesen felfüggesztett, a tőgybimbó középhosszú, nem vastag.

Törzskönyvbe kerülést kizáró okok

- törzskönyvbe kerülés feltételeinek nem teljesülése
- a fajta küllemi leírásának nem megfelelő tulajdonságok
- a bakoknál a színhiba kizáró ok, de a test lapockától hátra eső részén, beleértve a lábakat és a farkat is, előforduló vörös színezettség esetén „K” besorolást kaphatnak
- általános, a termelést károsan befolyásoló küllemi hibák

Törzskönyvbe kerülés feltételei	nőivar	hímivar
Életkor első elléskor, maximum (hó)	32	-
Korrigált gidakori súlygyarapodás, minimum (g/nap)	180	210
Növendékkori súly, minimum (kg)	-	24
Testsúly éves korban, minimum (kg)	35	45
Bírálati pont	M	93

MAGYAR PARLAGI

Tenyésztési cél

Az őshonos fajta tulajdonságainak, különböző színváltozatainak megőrzése, genetikai variációjának fenntartása, a szilárd szervezet és a nagy ellenálló képesség megtartása. A tudatos tenyésztés hiánya miatt előforduló alkati hibák szelekcióval történő javítása. Jó anyai tulajdonságok, könnyű fejhetőség és tejleadás, 400-600 liter közötti laktációs tejtermelés elérése extenzív és félintenzív tartási viszonyok között, a fajta küllemi egységesítése mellett. A fajta biztonságos fennmaradáshoz szükséges populációnagyság elérése, fenntartása.

A fajta jellemzői

Magyar parlagi kecske a Kárpát-medence területén kialakult parlagi típusú kecske, mely a honfoglalás során behozott kecskék, illetve a korábban itt élő, majd később betelepülő-, átvonuló népcsoportok kecskéinek keveredéséből az évszázadok folyamán alakult ki.

Az utóbbi évszázadok során a magyar haszonállattartás jellemzője a kecske faj mellőzöttsége, sőt tartásának korlátozása. Ennek következtében önálló magyar fajta/fajták nem alakultak ki, de egy-egy földrajzi egységre jellemző küllemű típusok igen. Ezek fennmaradó egyedei voltak a jelenlegi tenyésztés kiindulási alapjai. A kezdeti lépés a parlagi típusú kecskék felkutatása, kiemelése, egymás közötti továbbtenyésztése volt. A fajta tudatos tenyésztése során rögzíteni kell a parlagi kecskére jellemző küllemet. A kis kiinduló egyedlétszám miatt a korábbi tájegységekre jellemző típusok azonban nem külön-külön, hanem egy fajtaként kerülnek továbbtenyésztésre. A fajta meghatározó jellemzője a kifejlett állatok 10 cm-es, vagy azt meghaladó szőrhosszúsága, amely az egész testet (tincses), illetőleg a bordaívtól hátra eső testrészt (gatyás) borítja, és amely tulajdonságát utódaira örökíti. A tenyésztésbevitel éves kor után történik, leggyakrabban az előző évben született gödölyéket a következő év őszen üzetik. Átlagos tejtermelés 300-600 kg. Kifejlett korban a bakok átlagos testsúlya 60-90 kg, az anyáké 40-55 kg, a marmagasság minimálisan 65 cm, a törzshosszúság közelít a marmagassághoz, az alkatuk kvadrátikus.

A fajta küllemi leírása

Szörképletét tekintve a magyar parlagi kecske hosszú szőrű (tincses, gatyás). Előfordulhat, hogy nyáron levedletten a szőr kisebb, vagy a nyakon, lapockatájékon rövidebb, a hosszú szőrrel való fedettség ritkább, de a tincses jelleg ilyenkor is határozottan felismerhető. A hosszú, sűrű szőrrel fedett egyedeken gyakran a láb is seprűs. Hímivarban a hosszú szőr az állat teljes testét borítja, a tincses jelleg kifejezettebb, nőivarban elfogadott, hogy csak a test hátsó részét borítja hosszabb szőr (gatyás jelleg). A bakok törzskönyvbe kerüléséhez szükséges a tincses jelleg megléte. Színe a korábbi földrajzi egységekhez köthető változatoknak megfelelően sokféle lehet. Fekete, szürke, fehér, sárga, vörös, barna, izabella és ezek árnyalatai, valamint valamely alapszín fehérrel alkotott kombinációjából álló szabályos (fecske hasú, páva) és szabálytalan tarka változatok. Fehér jegyek változatos formában jelenhetnek meg. A hosszú szőrszálak vége fekete, szürke egyedeknél gyakran kibarnul, sárga, vörös, barna állatoknál kivilágosodik. Pigmentációval kapcsolatban nincsenek kikötések, a fehér egyedeknél sem cél a pigmentmentesség.

Túlnyomórészt szarváltak, de a szarvatlanság is egyenrangúként elfogadott. A szarv szimmetrikus, szabályos állású, bakoknál előnyben részesítendő a tág állású, horizontálisan szétterülő szarv. Az egyedek szakállasok, a nyakon függelékkel vagy azok nélkül. A fül közepes hosszúságú, puhán tűzött. A tőgy jól függesztett, könnyen fejhető.

Törzskönyvbe kerülést kizáró okok

- törzskönyvbe kerülés feltételeinek nem teljesülése
- a fajta küllemi leírásának nem megfelelő tulajdonságok
- általános, a termelést károsan befolyásoló küllemi hibák
- idegen fajták egyértelmű küllemi jegyeinek megjelenése (őzbarna/alpesi szín megjelenése, cserszínű jegyek az alapszíneken).

Törzskönyvbe kerülés feltételei	nőivar	hímivar
Életkor első elléskor, maximum (hó)	32	-
Korrigált gidakori súlygyarapodás, minimum (g/nap)	120	140
Növendékkori súly, minimum (kg)	-	18
Testsúly éves korban, minimum (kg)	25	35
Tejtermelés 1. vagy 2. laktációban, minimum (kg)	250	-
Anyai tejtermelés 1. vagy 2. laktációban, minimum (kg)	-	300
Bírálati pont	M	93

Kecske Tenyésztési Program

3. melléklet

KECSKE

TELJESÍTMÉNYVIZSGÁLATI

SZABÁLYZAT

2018

TARTALOMJEGYZÉK

1. TELJESÍTMÉNYVIZSGÁLATOK	
1.1. Sajátteljesítmény-vizsgálatok	3
1.1.1. Anyák reprodukciós teljesítmény-vizsgálata	3
1.1.2. Anyai hústermelő-képesség és növekedési erély vizsgálata	4
1.1.3. Üzemi sajátteljesítmény-vizsgálat hízekonyságra (ÜSTV)	5
1.1.4. Tejtermelési teljesítményvizsgálat	7
1.1.5. A vizsgálatok bizonylatolása	10
1.2. Üzemi ivadék teljesítményvizsgálatok	10
1.2.1. Ivadék teljesítményvizsgálat hústermelő-képességre (ÜITV)	10
1.2.2. Ivadék teljesítményvizsgálat tejtermelő-képességre (TIV)	12
1.2.3. A vizsgálatok bizonylatolása	13
2. TENYÉSZÉRTÉKBECSLÉS	14
2.1. A tenyésztérbecslés módszere	14
2.2. Gidaindex	14
2.3. Növendék index	15
2.4. Anyaindex	15
2.5. Törzsbak index	16
2.6. A tenyésztérbecslés rendje	17
3. KÖZZÉTÉTEL	17

1. TELJESÍTMÉNYVIZSGÁLATOK

1.1. Sajátteljesítmény-vizsgálatok

1.1.1. Anyák reprodukciós teljesítményének vizsgálata

1.1.1.1. A reprodukciós időszak kiválasztása

A nőivarú egyedek termékenyítésének időszaka szabadon választható. Az ivarzások szinkronizálására, serkentésére minden engedélyezett eszköz alkalmazható. A termékenyítési időszakok hossza legalább 38 napra (2 teljes ciklusra, 34+4 nap) terjedjen ki.

1.1.1.2. Termékenyítés, vemhesülés

Mesterséges termékenyítés friss és mélyhűtött spermával, kézből párosítás

Az ivarzókat legalább naponta kétszer kell kerestetni, leválogatni és termékenyíteni. Egy ivarzási ciklusban az egyed csak ugyanazzal a bakkal párosítható.

Feljegyzendő adatok:

- a termékenyítés módja
- a termékenyítés dátuma (év, hó, nap). Egy ivarzási cikluson belüli termékenyítések közül az első dátumát kell feljegyezni.
- a termékenyített egyed fülszáma
- a termékenyítő bak fülszáma

Hárembeli párosítás

A hárem tartama minimum 28 maximum 64 nap lehet. Az anyák és gödölyék két hárembe állítása között legalább 21 nap teljen el. Egy bakhoz legfeljebb 75 nőivarú egyed osztható be. A hárembe osztott egyedeket olyan módon kell elhelyezni, hogy azok a keveredés veszélye nélkül a hárem teljes tartama alatt együtt legyenek.

Feljegyzendő adatok:

- a hárembe állított bak fülszáma
- a hárem beállításának dátuma
- a hárem megszüntetésének dátuma
- a hárembe osztott nőivarú kecskék fülszáma

Embrió átültetés

A recipiens vemhessége ugyanolyan anyai teljesítménynek számít, mintha saját magzatát hordaná. A származását tekintve a megszületett gida anyja a donor.

Feljegyzendő adatok:

- az átültetés dátuma (év, hó, nap),
- a donor fűlszáma
- a recipiens fűlszáma
- a donort termékenyítő bak fűlszáma

1.1.1.3. Ellés

A született utód állapotától és sorsától függetlenül minden ellés adatát fel kell jegyezni. Az élve született gidákat és anyjukat az ellés után 24 órán belül az ellési cikluson belüli sorszámmal kell megjelölni, olyan módon, hogy az legalább 7 napig biztosítsa az azonosítást. Az a gida, amely az ellés utáni 24 óra belül kiesik, holtellésnek számít. A bárányokat születésük után 3 napon belül füljelzővel kell ellátni.

Feljegyzendő adatok:

- az anya fűlszáma
- az ellés sorszáma
- az ellés dátuma
- született gidák száma
- a halva született vagy 24 órán belül elhullott gidák száma

1.1.2. Anyai hústermelő-képesség és növekedési erély vizsgálata

1.1.2.1. A mintavétel módja

A születési testsúly (ha a tenyésztési program előírja) és a gidakori testsúly mérését minden ivadék esetében, az éves kori és a kifejlett kori testsúly mérését a tenyésztésre kijelölt hím- és nőivarú állatok esetében kell elvégezni.

1.1.2.2. A tulajdonságok mérése, mérési időpontja

Születési testsúly mérése

Az élve született ivadékok születési testsúlyát a születés után egy napon belül kell lemérni 0,1 kg pontossággal, ha a fajtára vonatkozóan a tenyésztési programban elő van írva.

Gidakori testsúly mérése

A gidakori testsúlyt 30-80 napos kor között kell lemérni 0,1 kg pontossággal.

Az így mért testsúlyból számítjuk ki a szoptatás alatti súlygyarapodást oly módon, hogy a mért testsúlyt elosztjuk az életnapok számával.

Amennyiben a testsúlymérés szoptatás alatt történt az adat anyai teljesítménynek és egyben a gida saját teljesítménynek tekinthető. Mesterséges gidanevelés esetén az adat, csak a gidához tartozó saját teljesítmény.

A súlygyarapodás 60 napra korrigált értékét kell közölni.

Növendékkori testsúly mérése

Az egyedek testsúlyát 105-135 napos kor között kell lemérni 0,1 kg pontossággal.

Az így mért testsúlyból számítjuk ki a növendékkori napi testsúlygyarapodást, oly módon, hogy a mért testsúlyból kivonjuk a báránykori testsúlyt, és elosztjuk a növendékkori súlymérés és a báránykori súlymérés időpontjának napokban kifejezett különbségével.

Éves kori testsúly mérése

Az egyedek éves kori testsúlyát 12 ± 2 hónapos (304 - 426 napos) korban kell megmérni 1 kg pontossággal.

Kifejlett kori testsúly mérése

Az egyedek kifejlett kori testsúlyát 22-30 hónapos kor között kell megmérni 1 kg pontossággal. Bármilyen ok miatt hiányzó kifejlett kori testsúly bármikor pótolható az egyed testsúlyának mérésével.

A vemhes gödölyéket és anyákat a vemhesség 4-5. hónapjában *nem szabad mérlegelni*.

A mérés eszköze

A testsúly-méréseket csak az előírt mérési pontosságú mérleggel lehet elvégezni.

A vizsgálatok során felvett adatok

- az egyed azonosítószáma,
- a mérlegelés időpontja (év, hó, nap),
- a mért testsúly (kg).

1.1.3. Üzemi sajátteljesítmény-vizsgálat hízekonyságra (ÜSTV)

1.1.3.1. A mintavétel módja

Üzemi hízekonyság sajátteljesítmény-vizsgálatra olyan hím vagy nőivarú egyedeket lehet beállítani, amelyek életkora nem több 80 napnál, testsúlyuk egyedenként legalább 8 kg.

Csak egészséges egyedek állíthatók vizsgálatba. A vizsgálat alatt megbetegedett állatot a csoportból ki kell zárni. Az ivadékokat nemenként külön csoportokba kell osztani, egy-egy csoport nagysága az 50 egyedet ne haladja meg.

A vizsgálat kezdetekor rögzíteni kell:

- a fajta vagy keresztezési konstrukció megnevezését,
- a beállított egyedek teljes azonosítóját,
- az egyedek születési dátumát (év, hó, nap),
- a vizsgálatot végző tenyészet kódját és megnevezését.

1.1.3.2. A vizsgálat időtartama

Az egyedeket választás után azonnal a részükre kijelölt boxokba kell helyezni. A bemérési súly egyben a gidakori súly is.

A vizsgálat időszak hossza 38-45 nap, befejezése az egyedek egyedenkénti mérlegelésével történik.

1.1.3.3. A csoport elhelyezése, takarmányozása

A csoport vizsgálata az erre a célra berendezett épületben végezhető. A csoportok számára 0,7-1 m²/egyed alapterületű, lehetőleg négyzet vagy ahhoz közelítő alakú boxokat kell kialakítani. A csoport takarmányozására bármely monodietikus etetésre alkalmas, közforgalomban levő hizláló táp felhasználható. A tápot és a vizet folyamatosan, ad libitum kell adni a vizsgálat teljes időtartama alatt, beleértve a szoktatási időszakot is. Egyedenként 0,1-0,3 kg/nap széna etethető. A friss almozásról és nyalósó ellátásról folyamatosan gondoskodni kell.

1.1.3.4. A vizsgálandó tulajdonságok és mérésmódjuk

A vizsgálat kezdőnapján és a vizsgálat befejezésekor a délelőtti órákban Az egyedeket 0,1 kg pontossággal egyenként le kell mérni.

Az üzemi hízekonysági ivadékteljesítmény-vizsgálatra beállított egyedek teljesítménye sajátteljesítmény-vizsgálatnak minősül, függetlenül attól, hogy a vizsgálat alapján az apaállat értékelhető-e.

A mérés eszköze

A testsúly-méréseket csak az előírt mérési pontosságú mérleggel lehet elvégezni.

A vizsgálat során felvett adatok

A vizsgált csoportra vonatkozóan

- a vizsgálat kezdete (év, hó, nap),
- a vizsgálat befejezése (év, hó, nap).

Az egyedekre vonatkozóan

- testsúly a hízalás kezdetén (kg),
- testsúly a hízalás végén (kg),
- a hízalási napok száma.

A hízékonysági sajátteljesítmény értékelése

A hízalás során felvett adatokból ki kell számolni az egyedek átlagos napi testsúlygyarapodását. A hízalás alatti napi testsúlygyarapodás: a vizsgálat befejezésekor mért testsúlyból kivonjuk a beállításkor mért testsúlyt és elosztjuk a vizsgálati napok számával. Az eredményt g/nap-ban adjuk meg.

1.1.4. Tejtermelési teljesítményvizsgálat

A tejtermelési teljesítményvizsgálatot az ICAR előírásainak figyelembevételével végezzük.

1.1.4.1. Mintavétel

A tejtermelési teljesítményvizsgálat a rendszeres befejések alapján történik.

Befejés

Az anyakecskék periodikusan ismétlődő fejése, amelynek alkalmával a kifejt tejet meghatározott pontossággal egyedenként mérik, az eredményt feljegyzik.

A tej beltartalmi értékek meghatározását egyedi tejmintákból kell végezni.

Tejminta

A tej beltartalmi vizsgálatához az egyed befejésekor kifejt tejből vett elegyminta, amelynek nagysága legalább 50 g.

1.1.4.2. A vizsgálat időtartama

A befejéseket a fejési időszakban kell végezni.

Fejési időszak

Az első fejés napjától az elapasztásig terjedő időszak napokban meghatározva.

A befejés rendje

- az első befejést az első fejési naptól számított 30 napon belül kell elvégezni;
- a további befejéseket az első befejéstől számított 28 naponként kell végezni a fejési időszak végéig, elapasztásig. A megválasztott befejési gyakoriságot a fejési időszak befejezéséig be kell tartani úgy, hogy a legnagyobb eltérés legfeljebb 2 nap lehet.
- a befejéseket 24 órán belül kétszer - reggel és este, illetve este és reggel - kell

végezni úgy, hogy a két fejés között legalább 10 óra különbség legyen. Kettőnél többszöri befejés esetén a fejéseknek 24 órán belül kell megtörténnie. A reggeli befejésen kívül minden további befejés adatát az esti eredményéhez kell hozzáadni.

1.1.4.3. A vizsgált tulajdonságok és mérés módjuk

A fejési időszak hossza

Az első fejés napjától az utolsó fejés napjáig eltelt időszak napokban kifejezve. Amennyiben nem rögzítik egyedenként az utolsó fejési napot, úgy az utolsó befejés napja jelenti az utolsó fejési napot.

Kifejt tej mennyisége befejésenként

Az egyedenként, térfogat- vagy súlymérő eszköz segítségével megállapított kifejt tej mennyisége (l, kg).

A befejéskor felvételre kerülő adatok

- a vizsgálat helye,
- a befejés dátuma (év, hó, nap),
- az anyakecske azonosítási száma,
- a befejéskor mért egyedi tejmennyiség (l, kg).

Tejhozam a fejési időszak alatt

A tejtermelő-képesség értékelésére az elválasztástól az elapasztásig terjedő fejési időszak alatti tejtermelést becsüljük a befejések alapján. A fejési időszak alatti tejtermelést legalább négy befejés eredményéből kell számolni. Ennél szigorúbb feltételek fajtánként meghatározhatók.

A tejtermelés számításához a középponti befejési dátum módszerét (ICAR: centering date method) használjuk. Ez a módszer az egyes befejések alkalmával mért tej mennyiségét, mint az előtte végzett befejés napja és az aktuális befejés napja közötti időszak felétől az aktuális és a következő befejés napja közötti időszak feléig eltelt szakaszra érvényes napi termelést tekinti. Minden egymást követő két adatfelvétel közötti intervallumra külön ki kell számítani a termelt tej mennyiségét, a bemérés napján mért tejmennyiséget megszorozva a fenti módszerrel számolt napok számával. Az első befejés napján kifejt tej mennyiségét az első fejés napjától az első és második befejés közötti időszak feléig érvényes mennyiségnek tekintjük. Az utolsó befejés adatának érvényessége az utolsó, és utolsó előtti befejés közötti időszak közepétől az utolsó fejési napig tart.

Az e módszer segítségével számított részeredmények összegével becsülhető az anya fejési időszakában termelt összes tejmennyisége.

84 napnál rövidebb fejési időtartam kizáró tényező.

Az eredmények összehasonlíthatósága céljából standard fejési időszakra vonatkoztatott tejmennyiséget is számítunk. Ez az ellés utáni 30.-tól a 170. napig tartó 140 alatt kifejt tejmennyiség. Az adat csak akkor számítható, ha az egyed első befejése az ellés utáni 60. napon belül, utolsó befejése pedig a 139. napon túl volt.

A 140 napos tejtermelés számításánál első és utolsó befejésként az ellés utáni 30. és

170. naphoz legközelebb álló befejési nap eredményét tekintjük érvényesnek. Ez a szabály vonatkozik arra az esetre is, ha az első befejést a 30. nap után, vagy az utolsó befejést a 170. nap előtt végezték.

Példa a számításra:

	Dátum	Elléstől a fejésig nap	Befejt tej kg	Kifejt tej		140 napra számított	
				Sza- kasz hossza nap	Sza- kaszban kifejt tej kg	Sza-kasz hosz-sza nap	Sza- kaszban kifejt tej kg
Ellés	2009. 03. 12.						
1. fejés napja	2009. 04. 07.	26					
1. befejés napja	2009. 04. 11.	30	2,4	18,0 ¹	43,2 ²		
2. befejés napja	2009. 05. 09.	58	2,6	28,0	72,8		
3. befejés napja	2009. 06. 06.	86	2,5	28,5	71,3	40,5 ³	102,6
4. befejés napja	2009. 07. 03.	114	2,3	28,0	64,4	28,0	64,4
5. befejés napja	2009. 07. 31.	142	2,2	27,5	60,5	27,5	60,5
6. befejés napja	2009. 08. 28.	170	1,9	28,0	53,2	28,0	57,4
7. befejés napja	2009. 09. 25.	198	1,6	16,0	25,6		
Utolsó fejés napja	2009. 10. 05.	200					
Összes tej					391,0		256,2

Az egyed sajátjeljesítményeként a teljes fejési időszakra és a 140 napra számított eredményt is közölni kell.

Beltartalmi értékek meghatározása

A tejmintákból meg kell határozni a minta:

- zsírtartalmát (%) és
- fehérjetartalmát (%).

A mintát vizsgálatra a NÉBIH által elfogadott laboratóriumba kell küldeni a laboratórium által meghatározott jelzésekkel és adatokkal ellátva.

A befejéshez használható készülék

A befejési tejmennyiség mérésére minden olyan eszköz használható, amely legalább 25 g-os pontosságú mérést tesz lehetővé és alkalmas arra, hogy a kifejt tejből mintát vegyenek. A kifejt tej mennyiségét térfogat-, súlyméréssel vagy infravörös átfolyásérzékelővel állapítható meg. Amennyiben a súlymérést végzünk a mért tej g-okban kifejezett mennyiségét a konverziós faktorial, 1,03-dal kell szorozni, literre való átszámításhoz.

¹ szakasz hossza: $30-26+(58-30)/2$

² kifejt tej a szakaszban: $18*2,4$

³ szakasz hossza: $86-60+(114-86)/2$

1.1.5. A vizsgálatok bizonylatolása

A vizsgálatok előírt adatainak felvételezéséhez, rögzítéséhez és kiértékeléséhez csak a célra mindenkor jóváhagyott nyomtatványok, számítógéppel készített listák, táblázatok használhatók.

1.2. Üzemi ivadék teljesítményvizsgálatok

1.2.1. Ivadék teljesítményvizsgálat hústermelő képességre (ÜITV)

1.2.1.1. Mintavétel

A tenyészbakok és utódcsoportjaik kijelölése

Üzemi hízekonyság ivadék teljesítményvizsgálatra csak elismert vagy elismerésre bejelentett fajták tenyészbakjainak utódait lehet beállítani. A kijelölt tenyészbaknak a törzskönyv fő részébe ("A" rész) soroltnak kell lennie.

A vizsgálatra olyan utódok jelölhetők, amelyek azonos ellési ciklusból származnak, az apai származásuk igazolható, maguk pedig azonosíthatók. A vizsgálatra véletlenszerűen kiválasztott utódokat kell beállítani, ivaronként külön, egy vagy több csoportban. Egy csoportban legalább 6, de legfeljebb 20 utódnak kell lennie.

Az utódok életkora nem lehet több 80 napnál, testsúlyuk egyedenként legalább 8 kg kell, legyen. A legfiatalabb és legidősebb utód életkora között 20 napnál nagyobb eltérés nem lehet, de a csoport összeállításánál törekedni kell az életkorok közötti legkisebb különbségre. Csak egészséges utódok állíthatók vizsgálatba. Amennyiben a beállított utódok származásellenőrzése 10%-nál több származásra hibás egyedeket mutat ki, a vizsgált tenyészbak nem értékelhető. A származáshibás vagy a vizsgálat alatt megbetegedett állatot az értékelésből ki kell zárni.

1.2.1.2. A vizsgálat időtartama

Az utódokat 30-80 napos koruk között, (lehetőleg választás után azonnal) a részükre kijelölt boxokba kell helyezni. Ezután 4-6 napos szoktatási periódust kell biztosítani az utódok számára.

A vizsgálat első napján a délelőtti órákban egyenként le kell mérni az utódokat. A vizsgálat a testsúlyméréssel kezdődik.

A vizsgálat időszak hossza 38-45 nap, befejezése az utódok délelőtti órákban végzett egyedenkénti mérlegelésével, és az önetetőben maradt táp visszamérésével történik.

1.2.1.3. Tartás, takarmányozás

Az ivadékok vizsgálata az erre a célra berendezett épületben végezhető. Az ivadék csoportok számára 0,7-1 m²/gida alapterületű, lehetőleg négyzet vagy ahhoz közelítő alakú boxokat kell kialakítani. Minden vizsgálandó tenyészbak utódait nemenként külön-külön csoportban kell elhelyezni. Az utódok takarmányozására bármely monodietikus etetésre alkalmas, közforgalomban levő hizláló táp felhasználható, fel kell jegyezni:

- a táp összetételét a gyártó közlése alapján és
- a táp energiataralmát.

A tápot és a vizet folyamatosan, ad libitum kell adni a vizsgálat teljes időtartama alatt, beleértve a szoktatási időszakot is. Egyedenként 0,1-0,3 kg/nap széna etethető. A friss almozásról és nyalósó ellátásról folyamatosan gondoskodni kell.

A vizsgálat kezdetén a kiürített önetetők ismert mennyiségű táppal kell feltölteni. A hizlalás során az elporlott tápot az önetetőből 4-6 naponként ki kell venni, és vissza kell mérni, majd friss táppal fel kell tölteni. Minden tápfeltöltés csak ismert mennyiséggel történhet. A táp ki- és bemérését akkor is el kell végezni, ha a csoportból elhullás vagy betegség miatt kiesés történik. Amennyiben bármely csoport létszáma kiesések miatt 6 db alá vagy a vizsgált csoportok összlétszáma a vizsgálat végére ivaronként 8 egyed alá csökken, a tenyészbak nem értékelhető, de a vizsgálat ÜSTV-ként tovább folytatható, illetve értékelhető.

1.2.1.4. A vizsgált tulajdonságok és mérésmódjuk

- testsúly a hizlalás kezdetén (kg),
- testsúly a hizlalás végén (kg),
- a feltöltésenkénti táp mennyisége (kg),
- a visszamért táp (porlás, csoportlétszám csökkenés) mennyisége (kg),
- az összes fogyasztott tápmennyiség (kg).

Az utódok mérlegelése 0,1 kg, a táp mérése 1 kg pontossággal történjen.

A mérés eszköze

A testsúlyméréseket csak az előírt mérési pontosságú mérleggel lehet elvégezni.

1.2.1.5. Értékelés

Az értékelés a vizsgált utódcsoporthoz korrigált napi súlygyarapodása alapján történik. A korrigált súlygyarapodás mennyiségét az üzemben korábban vizsgált azonos fajtájú egyedekhez és a fajta országos eredményéből képzett országos fajtastandardhoz viszonyítjuk. Az így számított két részindexet ÜITV indexbe vonjuk össze.

$$UI = (Kgy / uKgy \times 0,33 + Kgy / oKgy \times 0,67) \times 100$$

UI ÜITV index

Kgy korrigált súlygyarapodás

uKgy korrigált súlygyarapodás üzemi fajtastandardja

oKgy korrigált súlygyarapodás országos fajtastandardja

Korrektív tényezők:

- fajlagos takarmányenergia felhasználás,
- korrigált súlygyarapodás szórása.

A fajlagos takarmányfogyasztás szerint úgy korrigáljuk, hogy a csoport által 1 kg súlygyarapodásra felhasznált energia mennyiségét viszonyítjuk a csoport által produkált napi súlygyarapodáshoz tartozó átlagos fajlagos takarmányfogyasztáshoz. A hányadossal megszorozzuk a súlygyarapodás értékét.

A csoport súlygyarapodásának szórása alapján úgy korrigálunk, hogy a súlygyarapodás értéket a normálisnak tekintett szórástól való eltérés arányszámával szorozzuk.

1.2.2. Ivadék teljesítményvizsgálat tejtermelő-képességre (TIV)

1.2.2.1. Mintavétel

Az ivadékvizsgálatra csak elismert vagy elismerésre bejelentett fajták tenyészbakjainak utódait lehet beállítani. A kijelölt tenyészbaknak a törzskönyv fő részébe ("A" rész) soroltnak kell lennie. A vizsgálatra olyan első laktációs nőivarú utódok jelölhetők, amelyek azonos ellési ciklusból származnak, az apai származásuk igazolható, maguk pedig azonosíthatók.

Az ivadékvizsgálatra tervezett bak összes, azonos ellési ciklusból származó első ellésű nőivarú ivadékai képezik a vizsgálandó csoportot.

Az értékelhető utódok száma 12 egyednél kevesebb nem lehet.

1.2.2.2. A vizsgálat időtartama: - a 1.1.4.2. szakasz szerint.

Az értékelésben minden olyan egyed részt vesz, amelynek legalább 5 befejése van és nem állategészségügyi okból kellett elapasztani.

1.2.2.3. Tartás, takarmányozás

A vizsgált egyedeket a fejt anyákkal együtt kell tartani elapasztásig. Takarmányozásuk ennek megfelelően a többi állatével azonos.

1.2.2.4. A vizsgálandó tulajdonságok és mérismódjuk

Befejési, és tej beltartalmi adatok a 1.1.4.3. szakasz szerint.

1.2.2.5. Értékelés

Az értékelés a vizsgált utódcsoport tejtermelése alapján történik. tejmennyiséget az üzemben korábban vizsgált azonos fajtájú egyedek illetve a fajta első laktációs egyedek tejtermeléséből képzett országos fajtastandardhoz viszonyítjuk. Az így számított két részindexet TIV indexbe vonjuk össze.

$$TI = (T/uT \times 0,33 + T /oT \times 0,67) \times 100$$

TI	TIV index
T	tej mennyiség
uT	üzemi fajtastandard
oT	országos fajtastandardja

1.2.3. A vizsgálatok bizonylatolása

A vizsgálatok előírt adatainak felvételezéséhez, rögzítéséhez és kiértékeléséhez csak a célra mindenkor jóváhagyott nyomtatványok, számítógéppel készített listák, táblázatok használhatók.

2. TENYÉSZÉRTÉKBECSLÉS

2.1. A tenyésztérbecslés módszere

Anyák és növendékbakok és gödölyék illetve tenyésztésre szánt gidák tenyésztérbének kifejezésére indexet számítunk, a törzsbakok tenyésztérbének kifejezésére az utódok teljesítményének átlaga alapján számított indexet számítunk. Az egyed tenyésztérbét az indexben szereplő tulajdonságok számától függetlenül egyetlen számban kell kifejezni.

Az index számítása fajtánként a következő: az adott korcsoportban az indexalkotó tulajdonságban az egyed teljesítményét a kódexben említett környezeti hatásokkal korrigáljuk. A korrigált értékből kivonjuk az országos átlagot, ezt elosztjuk az országos szórással. Ez a standardizált eltérés. A standardizált eltérést tulajdonságonként megszorozzuk a tulajdonság súlyával (s). Az így kapott összevont súlyozott eltérést átlagoljuk, a szórását kiszámítjuk. Az indexpontszámot úgy képezzük, hogy az átlagot 100-ra, az index szórását 12-re korrigáljuk.

Az indexben szereplő tulajdonságok:

- született utódok száma
- gidakori súly
- éveskori testsúly
- kifejt tej mennyisége

Életkoruk és hasznosításuk szerint az egyedek a következő indexeket kapják:

2.2. Gidaindex

Az egyed már megszületése után indexet kap, amelyet az anya teljesítményéből és az apa indexéből számítunk. Választás után az egyed gidakori súlyával bővül az index. Tekintettel arra, hogy az egyed még minősítő adatokkal nem rendelkezik, a gidaindex a várható tenyésztérbéről ad információt.

$$I_G = (s_1 \times ASZGSZ + s_2 \times SVT + s_3 \times ATEJ)$$

I_G gida/gödölye index

2. táblázat A tulajdonságok súlya (s_i) a gidaindexben

Hasznosítási típus Tulajdonság	Tej	Hús
Az anyától született átlagos gidaszám (ASZBSZ)	20	50
A gida saját gidakori súlya (SVT)	30	50
Az anya laktációs tejtermelésének átlaga (ATEJ)	50	-

2.3. *Növendék index*

Először 1 éves korában a minősítő sajátteljesítmény adatok felvétele után kaphat egy növendékkecske indexet. Ezt a mutatót növendékindexnek nevezzük és képzésében a növendék állat saját adatai mellett szüleinek a teljesítménye is szerepel.

$$I_N = s_1 \times ASZBSZ + s_2 \times SVT + s_3 \times \ddot{U}STV + s_4 \times S\acute{E}T + s_5 \times SGY + s_6 \times ATEJ$$

I_N növendék index

3. táblázat A tulajdonságok súlya (s_i) a növendékindexben

Hasznosítási típus	Tej és Őshonos	Hús
Tulajdonság		
Az anyától született átlagos gidaszám (ASZBSZ)	30	50
A növendék saját gidakori súlya (SVT)	15	10
A növendék súlygyarapodása ÜSTV-ben (ÜSTV)	-	25
A növendék saját éves súlya (SÉT)	5	15
Az anya laktációs tejtermelésének átlaga (ATEJ)	50	-

2.4. *Anyaindex*

Az anyák első ellésük után kaphatnak indexet. Ebben az indexben kizárólag az egyed saját teljesítménye szerepel. Az indexet az első ellést követően az aktuális termelési adatok figyelembevételével újra kell számolni. Az indexképzésben az anya utolsó teljes életévének betöltéséig rendelkezésre álló összes adatából számított átlag vesz részt.

Az anyaindexben fajtacsoporttól függetlenül kell szerepeljen a született gidák száma és a választott gidák testsúlya. Tejtermelő fajtához tartozó anyák indexében a fejési időszak alatti tejhozam alapja az indexképzésnek.

$$I_A = s_1 * SZBSZ + s_2 * BVT + s_3 * TEJ$$

I_A anya index

4. táblázat A tulajdonságok súlya (s_i) az anyaindexben

Hasznosítási típus Tulajdonság	Tej és Őshonos	Hús
Az élet során született átlagos gidaszám (SZBSZ)	20	50
A választott gidák átlagos súlya (BVT)	30	50
Az átlagos tejtermelés (TEJ)	50	-

2.5. Törzsbakindex

A törzsbakok indexét évente egyszer kell képezni. Az indexben a bak sajátteljesítménye, ivadékaik teljesítménye, ivadékvizsgálataik eredménye szerepel. A bak akkor kaphat először törzsbakindexet, amikor első utódai sajátteljesítményvizsgálata megtörtént.

$$I_{TK} = (Gg / sGg \times s_1 + Ug / sU \times s_2 + Vg / sVg \times s_3 + UV / sUV \times s_4 + TI / sTI \times s_6) / (\Sigma s / 100)$$

- I_{TK}** törzsbakindex
Gg gidakori súlygyarapodás
sGg gidakori súlygyarapodás fajtastandardja
Ug súlygyarapodás ÜSTV-ben
sU ÜSTV fajtastandardja
Vg választott gidák súlya
sVg választott gidasúly fajtastandardja a baktól származó anyák adatából
UV ÜITV a bak 1. utódgenerációjából
sUV a fajta ÜITV standardja
- TI** tejtermelés I
sTI a fejés alatti tejtermelés fajtastandardja
s_i tulajdonság súlya (5. táblázat)
Σs a nullánál nagyobb értékekhez tartozó súlyok összege, amely lehetővé teszi, hogy olyan tulajdonságok szerepét, amelyre nincs adat, arányosan a rendelkezésre álló adatok vegyenek át.

5. táblázat Az indexképzésben résztvevő tulajdonságok súlya fajtacsoportonként

Hasznosítási típus	Gidakori testsúlygyarapodás	ÜSTV	Született utód	ÜITV	Tejtermelés
Tej	20	0	30	0	50
Hús	0	25	50	25	0

Az értékelésbe minden ivadékot be kell vonni. A minimális egyedszám tulajdonságonként 12 egyed.

2.6. A tenyésztérbecslés rendje

A tenyésztési indexet legalább évente egyszer kell számítani a fő fedezettési időszak előtt, június-július hónapban. A tenyésztérbecslést az egyedek saját, a szülei és az utódok központi adatbankban tárolt teljesítmény adatai alapján számítják. A tenyésztérbecsléshez felhasznált genetikai paramétereket három évenként felül kell vizsgálni.

3. KÖZZÉTÉTEL

A Szövetség a törzskönyvi nyilvántartásban szereplő egyedek tenyésztérbecslési kiadványaiban, illetve az interneten teszik közzé.